

2017

Министерство за финансии

Сектор за јавна внатрешна
финансиска контрола

СОДРЖИНА

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА СИСТЕМОТ НА ЈАВНА ВНАТРЕШНА ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА ЗА 2017 ГОДИНА

Скопје, јули 2018 година

РЕЗИМЕ.....	4
1.ВОВЕД.....	6
1.1. Правна основа за изготвување на годишниот извештај	6
1.2. Обврска за подготовка и доставување на Годишен финансиски извештај.....	7
1.3. Доставени годишни финансиски извештаи за 2017 година.....	7
2. ИЗВЕШТАЈ ЗА КВАЛИТЕТОТ И СОСТОЈБАТА НА ФИНАНСИСКОТО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА.....	8
2.1. Состојба во финансиското управување и контрола на централно ниво	8
2.2. Состојба во финансиското управување и контрола на локално ниво	9
2.3. Воспоставување децентрализиран систем на финансиско управување и контрола	10
2.4. Постигнат напредок во ФУК на централно и локално ниво во однос на претходната година.....	10
2.5. Утврдени слабости	11
2.6. Резултати од спроведената самопроценка на компонентите на финансиското управување и контрола	12
А. КОНТРОЛНА СРЕДИНА	14
а) Етика и интегритет	14
б) Раководење и стил на управување	15
в) Плански пристап во работењето.....	16
г) Организациона структура, овластувања и одговорности и систем на известување.....	17
д) Управување со човечките ресурси	18
Б. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ	19
В. КОНТРОЛИ.....	20
Г. ИНФОРМАЦИИ И КОМУНИКАЦИИ	23
Д. НАДЗОР/МОНИТОРИНГ И ПРОЦЕНКА НА СИСТЕМОТ.....	25
2.2.Спроведени обуки и работни средби за областа на ФУК	26
3.ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗВРШЕНИТЕ РЕВИЗИИ И АКТИВНОСТИ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА ВО 2017 ГОДИНА	27
3.1. Состојба на внатрешната ревизија на централно и локално ниво согласно евиденцијата на Централната единица за хармонизација.....	27
3.2. Состојба на внатрешната ревизија на централно и локално ниво согласно доставените годишни извештаи за 2017 година	29
3.2.1 .Состојба на внатрешната ревизија на централно ниво согласно доставените годишни извештаи за 2017 година	30
3.2.1.1. Постигнат напредок во внатрешната ревизија на централно ниво во 2017 година во однос на претходната година.....	34
3.2.1.2. Утврдени слабости во внатрешната ревизија на централно ниво во 2017 година во однос на претходната година.....	34
3.2.2. Состојба на внатрешната ревизија на локално ниво согласно доставените годишни извештаи за 2017 година	35
3.2.2.1. Постигнат напредок во внатрешната ревизија на локално ниво во 2017 година во однос на претходната година	38
3.2.2.2. Утврдени слабости во внатрешната ревизија на локално ниво во	

2017 година во однос на претходната година	38
4. ЦЕНТРАЛНА ЕДИНИЦА ЗА ХАРМОНИЗАЦИЈА.....	39
4.1. Реализирани активности на Централната единица за хармонизација во 2017 година	39
4.1.1. Соработка со клучни носители на буџетските реформи и реформата во јавната администрација.....	39
4.1.2. Координација на развојот на овој систем со буџетските корисници на централно и локално ниво	40
4.1.3. Активности поврзани со поглавјето 32 - Финансиска контрола	40
4.1.4. Меѓународна соработка и активности.....	40
4.1.5. Соработка со професионални асоцијации	40
4.1.6. Соработка со Комисијата за спречување на корупцијата.....	41
4.2. Идна ориентација на Централната единица за хармонизација	41
5. ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА.....	42
 ПРИЛОЗИ.....	 45
1. Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои не доставиле Годишен финансиски извештај	
2. Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат основано посебна единица за финансиски прашања	
3.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено раководители на единиците за финансиски прашања	
4.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено лице задолжено за неправилности	
5.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено одговорен сметководител	
6.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат донесено Стратегија за управување со ризици	
7.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат изготвено Регистар на ризичи	
8. Преглед на институции од централно и локално ниво кои не доставиле Правилник за начинот на спроведување внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќања	
9.Преглед на институции на централно и локално ниво кои немаат назначено координатор за воспоставување на процесот за управување со ризици	
10.Преглед на институции на централно и локално ниво кои не доставиле Годишен извештај за внатрешна ревизија	

РЕЗИМЕ

Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола (во натамошниот текст: Централна единица за хармонизација - ЦЕХ) е организациона единица во рамки на Министерството за финансии која е одговорна за хармонизација на активностите за развој на системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор. Согласно Законот за јавна внатрешна финансиска контрола¹, ЦЕХ изготвува Годишен извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола.

Овој извештај е изготвен со цел на обединет начин да го согледа степенот на развојот на внатрешната финансиска контрола (финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија) и да ја извести Владата на Република Македонија и другите засегнати страни за активностите спроведени во извештајниот период како и да обезбеди насоки за идниот развој на овој систем.

Обврската за доставување Годишен финансиски извештај за 2017 година ја исполнија 83% од субјектите од јавниот сектор на централно ниво и 79% од субјектите од јавниот сектор на локално ниво, што споредено со 2016 година преставува зголемување од 2 процентни поени на централно и 16 процентни поени на локално ниво.

Од податоците во доставените годишни извештаи за функционирањето на финансиското управување и контрола и евиденцијата во Централната единица за хармонизација, во 2017 година констатиран е следниот напредок: во 1 субјект на централно ниво основана е нова единица за финансиски прашања, во 2 субјекти на централно ниво назначени се раководители на единиците за финансиски прашања, донесени се 3 стратегии за управување со ризици на локално ниво и изготвени се регистри на ризици во 3 субјекти на централно ниво и 2 на локално ниво.

Обврската за доставување на Годишен извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија во 2017 година ја исполнија 63,4 % од субјектите од јавниот сектор на централно и 67,9 % од субјектите од јавниот сектор на локално ниво, што споредено со 2016 година претставува намалување од 5,4 процентни поени на централно и зголемување за 3,7 процентни поени на локално ниво.

Во функционирањето на внатрешната ревизија на централно ниво во 2017 година констатиран е следниот напредок: зголемување на бројот на назначени раководители на единиците за внатрешна ревизија за 1,9 %, зголемување на бројот на субјекти кои немаат обврска да достават, а доставиле годишен извештај за 25%, зголемување на бројот на пополнети работни места во единиците за внатрешна ревизија за 0,95%, зголемување на бројот на извршени ревизии поврзани со програмите на ЕУ за 16%, зголемување на бројот на извршени системски ревизии за 14%, зголемување на бројот на извршени ревизии на усогласеност за 37%, зголемување на бројот на дадени препораки во ревизорските извештаи за 0,19%, намалување на процентот на делумно реализирани препораки за 4,1 процентни поени и намалување на бројот на просечно потрошени ревизорски денови за 5,26%.

На локално ниво констатиран е следниот напредок: зголемување на бројот на внатрешни ревизори за 2,9%, зголемување на бројот на општини кои доставиле извештај за извршените

¹ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 90/2009, 188/2013 и 192/15

ревизији и активностите на внатрешната ревизија за 6,8 %, зголемување на бројот на планирани ревизији за 5,6%, зголемување на бројот на извршени ревизији за 11,6%, зголемување на бројот на дадени препораки за 11, 9% и зголемување на бројот на реализирани препораки за 0,9 процентни поени.

1. ВОВЕД

Годишниот извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2017 година е изготвен врз основа на доставените годишни финансиски извештаи од буџетските корисници, согласно член 48 алинеја 11, од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, како и врз основа на анализа на прашалникот за самопроценка на системот за финансиско управување и контрола и извештајот за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија. Исто така, во извештајот се содржани и спроведените активности поврзани со хармонизацијата на развојот на системите за финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија, за што е задолжена Централната единица за хармонизација.

Системот на внатрешни финансиски контроли (кој ги опфаќа: финансиско управување и контрола и внатрешна ревизија) е воспоставен за да се обезбеди добро финансиско управување во јавниот сектор, со цел да ги насочи и контролира финансиските ефекти во работењето на начин кој го поддржува остварувањето на целите и употребата на средствата да биде на законит, правилен, економичен, ефикасен и ефективен начин.

За развојот на ефикасен и ефективен систем на внатрешни финансиски контроли одговорни се раководителите на буџетските корисници на централно и локално ниво.

Поради неговата сложеност, системот за внатрешна финансиска контрола бара континуирано следење и проценка на соодветноста и функционалноста која се спроведува преку самопроценка од раководството, како и од активностите на внатрешната и надворешната ревизија. Врз основа на доставените самопроценки, согледан е степенот на развојот на системот за внатрешна финансиска контрола во 2017 година.

1.1 Правна основа за изготвување на годишниот извештај

Согласно член 47, од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Правилникот за формата и содржината на извештаите и изјавата за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли од годишниот финансиски извештај² раководителот на буџетскиот корисник од прва линија од областа на законодавната, извршната и судската власт (освен Државниот завод за ревизија), фондовите и општините и градот Скопје е должен до Централната единица за хармонизација да достави годишен финансиски извештај најдоцна до 10 мај во тековната година за претходната година.

Годишниот финансиски извештај особено содржи:

- извештај за планирани и потрошени средства по ставки (споредбен табеларен приказ),
- извештај за реализирани програми, проекти и договори,
- годишни сметки или консолидирана годишна сметка,
- извештај за спроведените самопроценка (резултати од самопроценките кои не се целосно позитивни, коментари на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од самопроценките и мислење за финансиското управување и контрола),
- изјава за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли,

² „Службен весник на Република Македонија“ бр. 147/10, 34/11 и 113/14

- извештај за активностите за воспоставување и развој на ФУК и
- извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија.

1.2. Цел на годишниот извештај

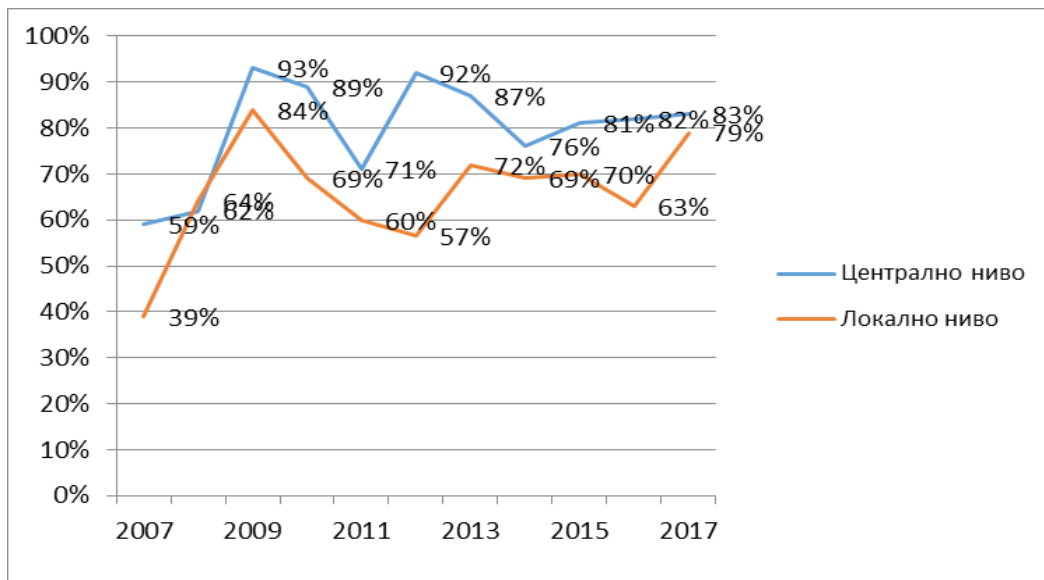
Годишниот извештај е изготвен со цел на обединет начин да го согледа степенот на развојот на внатрешната финансиска контрола и да ја извести Владата на Република Македонија и другите засегнати страни за активностите спроведени во извештајниот период како и да обезбеди насоки за идниот развој на системот на внатрешна финансиска контрола и внатрешна ревизија.

1.3 Доставени годишни финансиски извештаи за 2017 година

Вкупниот број на буџетски корисници кои имаат обврска за доставување годишен финансиски извештај е 174 од кои 93 се на централно и 81 на локално ниво (80 општини и Градот Скопје). Од вкупно 174 субјекти од централно и локално ниво, Годишен финансиски извештај доставија 81%, односно 141 субјекти, од кои 83% од централно ниво и 79% од локално ниво.

Годишен финансиски извештај не доставија 17% буџетски корисници од централно ниво и 21% од општините. **(1.Преглед на институции на централно и локално ниво кои не доставиле Годишен финансиски извештај)**

По години од 2007 до 2017 година процентот на доставени годишни финансиски извештаи на централно и локално ниво е како што следи:

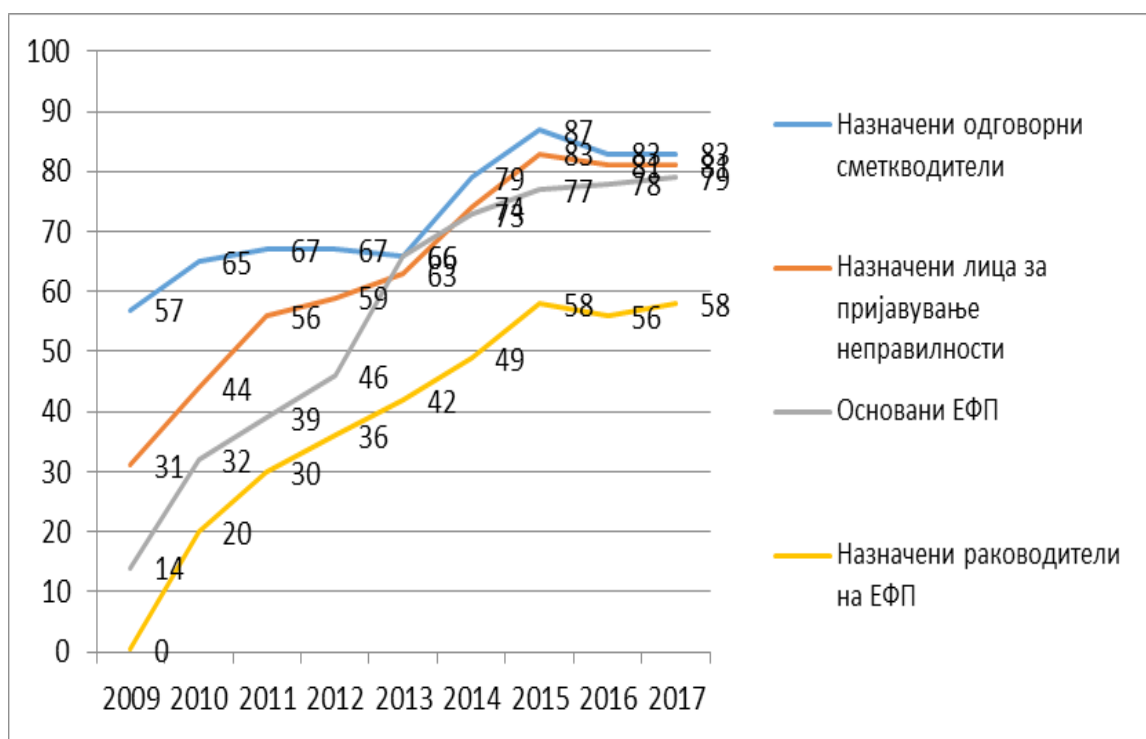
2. ИЗВЕШТАЈ ЗА КВАЛИТЕТОТ И СОСТОЈБАТА НА ФИНАНСИСКОТО УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА

2.1 Состојба во финансиското управување и контрола на централно ниво

Состојбата во финансиското управување и контрола кај директни буџетски корисници - субјекти од централно ниво на крајот на 2017 година е следна:

- во 86% од субјектите на централно ниво (79) се основани единици за финансиски прашања (сектори/одделенија);
- во 63% од субјектите на централно ниво (58) се назначени раководители на единиците за финансиско управување и контрола;
- во 90% од субјектите на централно ниво (83), назначени се одговорни сметководители, согласно Законот за сметководство кај буџетите и буџетските корисници;
- во 88% од субјектите на централно ниво (81) е назначено лице задолжено за неправилности согласно член 50 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола;
- во 68% од субјектите на централно ниво (63) донесени се Стратегии за управување со ризици согласно член 15, став 2 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. и
- во 54% од субјектите на централно ниво (50) се изготвени Регистри на ризици.

По години од 2009 до декември 2017 година состојбата на финансиското управување на централно ниво е како што следи:

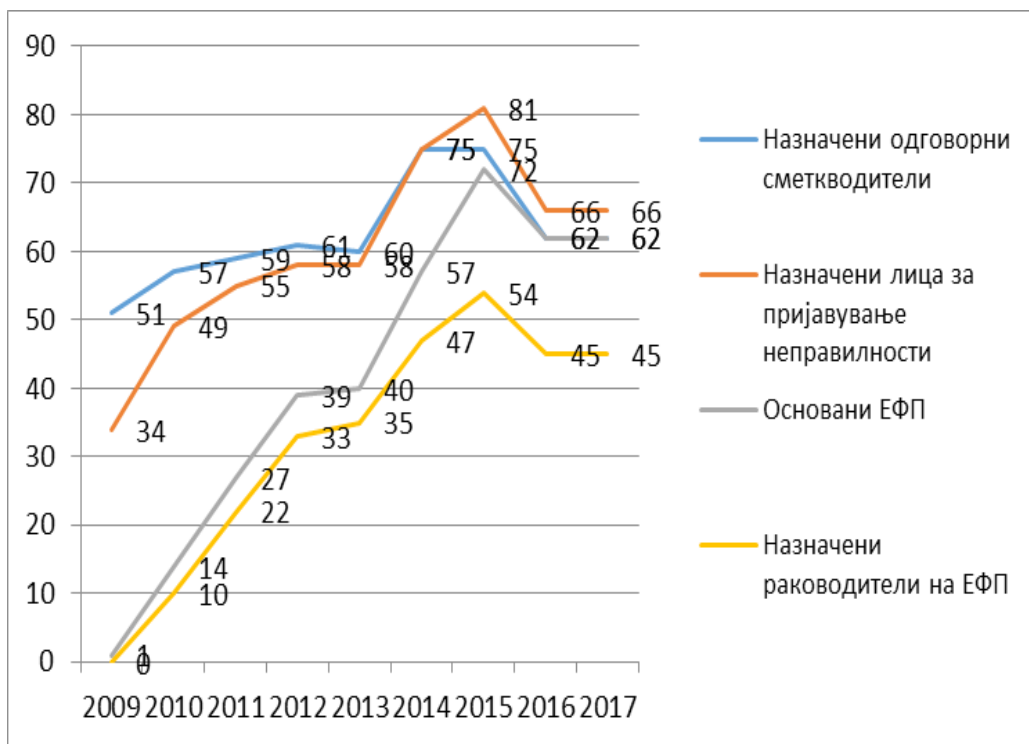

2.2 Состојба во финансиското управување и контрола на локално ниво

Состојбата во финансиското управување и контрола кај 81 единица на локалната самоуправа на крајот на 2017 година е следна:

- во 76% од единиците на локалната самоуправа (62) се основани единици за финансиски прашања (сектори/одделенија);
- во 56% од единиците на локалната самоуправа (45) се назначени раководители на единиците за финансиско управување и контрола;
- во 76% од единиците на локалната самоуправа (62), назначени се одговорни сметководители, согласно Законот за сметководство кај буџетите и буџетските корисници;
- во 81% од единиците на локалната самоуправа (66) е назначено лице задолжено за неправилности согласно член 50 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола;
- во 42% од субјектите на локално ниво (34) донесени се Стратегии за управување со ризици и
- во 35% од субјектите на локално ниво (28) донесени се Регистри на ризици.

По години од 2009 до декември 2017 година состојбата на финансиското управување на локално ниво е како што следи:

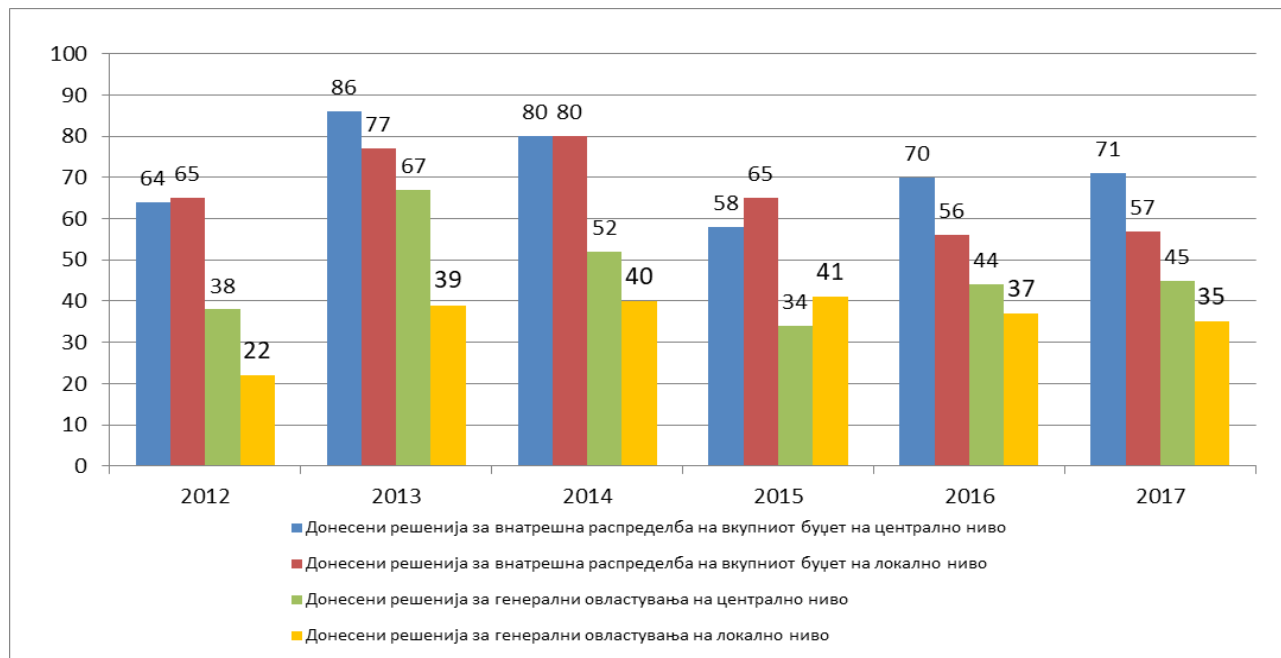

2.3 Воспоставување децентрализиран систем на финансиско управување и контрола

Состојбата во воспоставувањето на децентрализиран систем на финансиското управување и контрола заклучно со декември 2017 година е следна:

- во 77% од субјектите на централно ниво (71) и 70% од општините и Градот Скопје (57) донесени се решенија за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет и
- во 49% од субјектите на централно ниво (45) и 43% од општините и Градот Скопје (35) донесени се решенија за генерални овластувања.

Состојбата во степенот на децентрализација на системот за финансиско управување и контрола на централно и локално ниво преку донесени решенија за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет и донесени решенија за генерални овластувања, заклучно со декември 2017 година во проценти на реализација е прикажана на следниот графикон:

2.4 Постигнат напредок во ФУК на централно и локално ниво во однос на претходната година

Од податоците во доставените годишни извештаи за функционирањето на финансиското управување и контрола и евиденцијата во Централната хармонизациона единица, во 2017 година констатиран е следниот напредок:

- во 1 субјект на централно ниво основана е нова единица за финансиски прашања,
- во 2 субјекти на централно ниво назначени се раководители на единиците за финансиски прашања,
- во 3 субјекти на локално ниво донесени се 3 стратегии за управување со ризици и
- во 2 субјекти на централно и 3 на локално ниво изготвени се регистри на ризици.

- 2 субјекти на централно ниво доставиле Правилник за начинот на спроведување внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќања

2.5 Утврдени слабости

Слабости во воспоставувањето и функционирањето на финансиското управување и контрола се:

- 13 од субјектите на централно ниво и 19 од единиците на локална самоуправа немаат основано единици за финансиски прашања (Прилог 2: Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат основано посебна единица за финансиски прашања);
- 34 од субјектите на централно ниво и во 36 од единиците на локалната самоуправа немаат назначено раководители на единиците за финансиски прашања; (Прилог 3: Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено раководители на единиците за финансиски прашања);
- во 12 субјекти на централно ниво и во 15 од единиците на локалната самоуправа не е назначено лице задолжено за неправилности согласно член 50 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, (Прилог 4: Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено лице задолжено за неправилности);
- во 9 субјекти од централно ниво и во 19 од единиците на локалната самоуправа не се назначени одговорни сметководители, согласно обврската од Законот за сметководство на буџетите и буџетските корисници (Прилог 5: Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено одговорен сметководител);
- 29 од субјектите на централно ниво и во 46 од единиците на локална самоуправа немаат донесено Стратегија за управување со ризици (Прилог 6: Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат донесено Стратегија за управување со ризици) и
- 42 од субјектите на централно ниво и во 52 од единиците на локална самоуправа немаат изготвено Регистар на ризици (Прилог 7: Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат изготвено Регистар на ризици).
- 50 од субјектите на централно ниво и во 56 од единиците на локална самоуправа не доставиле Правилник за начинот на спроведување внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќања (Прилог 8: Преглед на институции од централно и локално ниво кои не доставиле Правилник за начинот на спроведување внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќања).
- 65 од субјектите на централно ниво и во 74 од единиците на локална самоуправа немаат назначено координатор за воспоставување на процесот за управување со ризици (Прилог 9: Преглед на институции на централно и локално ниво кои немаат назначено координатор за воспоставување на процесот за управување со ризици)

2.6. Резултати од спроведената самопроценка на компонентите на финансиското управување и контрола

Системите за внатрешна финансиска контрола се воспоставуваат и развиваат со цел обезбедување на добро финансиско управување во јавниот сектор. Тие се во функција да ги насочуваат и контролираат финансиските ефекти во работењето на начин кој го поддржува остварувањето на целите, а при тоа, средствата да се трошат на законит, правилен, економичен, ефикасен и ефективен начин. Исто така, целта на системот е да се обезбеди сигурност и сеопфатност на финансиските извештаи и да ги заштити средствата од загуби предизвикани од лошо управување, неоправдано трошење и користење. За развој на ефикасен и ефективен систем на внатрешни контроли одговорни се раководителите на буџетските корисници.

Поради својата сложеност, системите за внатрешна контрола бараат следење и проценување на соодветноста и функционалноста преку: самопроценка на системите кои ги спроведува раководството, и активностите на внатрешната и надворешната ревизија.

Изјавата за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли е годишна изјава со која раководителот на буџетскиот корисник потврдува дека во работата обезбедил законско, наменско и целисходно користење на средствата, како и ефикасно и ефективно функционирање на системот за внатрешна контрола.

Во 2017 година, буџетските корисници кои доставија изјави и самопроценка, се со воочени слабости и неправилности, меѓутоа само 20% на централно ниво и 14% на локално ниво доставија Планови за воспоставување и развој на ФУК со кој ќе ги елиминираат слабостите и неправилностите.

Со новиот предлог Закон за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор кој е во подготовка, ќе биде предложен нов начин на изготвување на Изјавата за квалитетот и состојбата за внатрешните контроли и ќе биде создадена обврска кон годишниот извештај да биде изготвен и доставен План за воспоставување и развој на ФУК со кој ќе бидат елиминирани слабостите и неправилностите. Воедно ќе се подобри методологијата за спроведување на самопроценка и известување со изготвување нов прашалник.

Анализата на извршените самопроценка на годишните извештаи на буџетските корисници за активностите поврзани со воспоставувањето и развојот на ФУК е спроведена врз основа на податоците класифицирани по поединечни компоненти на ФУК кои ја покажуваат тековната состојба на централно и локално ниво. Предмет на посебната анализа се резултатите од самопроцените кои не се целосно позитивни, коментарите на раководителот на субјектот кои се однесуваат на препораките од самопроценките и мислењата на внатрешните ревизори за ФУК.

Резултатите од анализата на организационото воспоставување на ФУК на централно и локално ниво е на релативно задоволително ниво со оглед на тоа дека 80,3% (на централно ниво 84,1% и 76,5% на локално ниво) од буџетските корисници имаат основана посебна единица за финансиски прашања, а 83% од истите (на централно ниво 90% и 76% на локално ниво), имаат назначено одговорен сметководител.

Потешкотиите во функционирањето на ФУК произлегуваат од тоа што само 58,7% од буџетските корисници на централно и локално ниво (на централно ниво 61,7% и 55,6% на локално ниво) имаат назначено раководители на единиците за финансиски прашања.

Со новиот Закон за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор кој е во подготовка, ќе биде намален бројот на буџетски корисници кои ќе имаат обврска за основање на посебна единица за финансиски прашања, односно малите буџетски корисници (комисии, регулаторни тела и други буџетски корисници на централно ниво и општини со мали буџети и мал број на вработени) ќе бидат ослободени од оваа обврска, а одговорноста за спроведување на ФУК ќе ја има само едно лице.

Лице задолжено за неправилности назначија 83,3% од буџетските корисници на централно и локално ниво (на централно ниво 85,1% и 81,5% на локално ниво). Меѓутоа, во пракса пријавувањето на неправилности профункционира само при користењето на средствата од ИПА фондовите, што не е случај и со буџетските средства.

Со новиот Закон за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор кој е во подготовка, ќе биде создадена обврска внатрешната ревизија да пријавува неправилности до лицето за неправилности, или до раководителот на буџетскиот корисник доколку не е назначено лице за пријавување на неправилности. Во случај на утврдени неправилности од внатрешната ревизија или друго лице, финансиската инспекција ќе преземе соодветни мерки.

Табела бр.1: Резултати од организационото воспоставување на финансиско управување и контрола

Организација и воспоставување на финансиско управување и контрола	Јули 2018 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	94 ³ корисници		81 корисник	
	Број	%	Број	%
Основана единица за финансиски прашања (сектор/одделение)	79	84,1	62	76,5
Назначен раководител на единицата за финансиски прашања	58	61,7	45	55,6
Назначени се одговорни сметководители	83	90,0	62	76
Назначено лице задолжено за неправилности	80	85,1	66	81,5

А. КОНТРОЛНА СРЕДИНА

Контролната средина е една од компонентите на ФУК која опфаќа:

- Етика и интегритет - личен и професионален интегритет, односно етички вредности на вработените и нивните надлежности,
- начин на раководење и стил на управување,

³ Вклучен и Државниот завод за ревизија кој нема обврска за доставување годишен извештај

- постоење на плански пристап во работењето (дефинирање на мисија, визија, утврдување на стратешки цели и нивно поврзување со оперативните - годишните цели),
- уредена организациона структура со јасно поставени овластувања и одговорности за спроведување на целите и управување со буџетските средства и
- воспоставување на линии за известување за постигнатите цели и потрошените буџетски средства.

а) Етика и интегритет

Анализата на податоците од доставените самопроценка на буџетските корисници на централно и локално ниво укажува дека 92% од истите имаат етички кодекс и вработените се запознаени со истиот, меѓутоа поголемиот број на буџетски корисници го имаат прифатено општиот кодекс на административни службеници, без да имаат посебни кодекси во кои ќе ги вградат спецификите од својата работа или професија.

Во пракса етичките кодекси немаат задоволителна примена пред се, поради тоа што истите не се доволно разработени за сите критични области и професии. Исто така, се наметнува потребата од доуредување на областа етика и интегритет со тоа што не е предвидено лице кое ќе ги прима пријавите за непочитување на етичките вредности, како и тело (на пример: Етички совет) кој ќе организира „дилема дебати“ и донесува заклучоци за изменување и дополнување на етичкиот кодекс.

Со подзаконските акти и други упатства изготвени врз основа на новиот Закон за системот на внатрешни контроли во јавниот сектор кој е во подготовка, ќе биде уредена областа за проценување на ризиците од измама и корупција, при што посебно ќе бидат обработени ризиците за справување со неетичкото и непрофесионално однесување на вработените.

Табела бр. 2: Резултати на полето „Етика и интегритет“

Етика и интегритет	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Запознаеност на вработените со Етичкиот кодекс на државните службеници или посебниот кодекс на субјектот	72 93.5	55	90.2	
Именувано лице (повереник) за етика	12	15.6	3	4.9
Постоење дополнителни интерни упатства и/или насоки за однесување на вработените	45	58.4	21	34.4
Постоење јасни правила (интерни акти) со кои се дефинираат состојбите на потенцијален конфликт на интереси и начинот на постапување	26	33.8	18	29.5

б) Раководење и стил на управување

Анализата на добиените податоци од буџетските корисници од централно и локално ниво кои доставија годишен извештај, укажува на фактот дека раководењето и стилот на управување кај буџетските корисници е на високо професионално ниво, дека редовно се одржуваат состаноци на највисоко ниво на раководство (колегиуми) и дека на истите редовно се застапени темите поврзани со областа на ФУК (стратешките цели, спроведување на програми/проекти и постигнати резултати, клучните ризици во работењето и реализацијата на финансискиот план/буџет).

Меѓутоа на овие состаноци на највисоко ниво на раководење на централно ниво само во 32% од буџетските корисници учествуваат раководителите на буџетските корисници на органите во состав, подрачните единици и раководителите на буџетските корисници од втора линија.

Во некои институции, стилот на раководење на раководителите на буџетските корисници се уште е строго централизиран, односно не е извршено делегирање на донесувањето одлуки (воспоставен систем на генерални овластувања) и зголемена отчетност на линиските раководители - менаџери.

Резултатите од анализата на податоците од подрачјето на раководење и стил на управување покажуваат дека на централно ниво има задоволителен процент на увереност на раководителите дека управувањето со ризиците и внатрешната контрола се корисни процеси односно систем кој значајно допринесува за остварувањето на целите, спроведување на програмите / проектите и заштита на имотот. Меѓутоа, од увидот во доставените извештаи може да се заклучи дека во истите, воглавно не се наведени доволно уверливи докази со кои се потврдуваат овие тврдења, особено ако се има предвид фактот дека се уште управувањето со ризици не е доволно развиено.

Табела бр.3: Резултати од подрачјето „Раководење и стил на управување“

Раководење и стил на управување	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Одржуваат редовни состаноци на највисоко ниво на раководството (колегиуми)	69	89.6	56	91.8
На состаноците на највисоко ниво на раководството се дискутира за:				
а) стратешките цели	70	91	50	82.0
б) спроведувањето на програми / проекти и постигнатите резултати	70	91	55	90.2
в) клучните ризици во работењето	61	79.2	50	82.0
г) реализација на финансискиот план / буџетот	67	87	56	91.8
На состаноците на највисоко ниво на раководство учествуваат и раководители на органите во состав на субјектот	24	31.2	42	68.8

в) Плански пристап во работењето

Планскиот пристап кон работењето на буџетските корисници е од суштинско значење за успешно остварување на поставените цели согласно утврдената мисија и визија.

Резултатите покажуваат дека 95% од буџетските корисници на централно ниво ги дефинирале мисијата и визијата, стратешките цели и целите на програмите поврзани со стратешките цели. На централно ниво 75%⁴ од институциите доставија податоци за реализирани програми, а овој процент на локално ниво изнесува 72%⁵.

Послаби резултати се забележани кај буџетските корисници од централно ниво каде што 87% од истите во подготовката на стратешките документи не ги вклучуваат органите во состав и втората линија буџетски корисници, а 66% од единиците на локална самоуправа немаат утврдено показатели на успешност преку кои се следи спроведувањето на утврдените цели. На централно ниво состојбата е подобра, односно индикатори на успешност немаат утврдено 28.6% од субјектите.

Појавата на преценети приходи и акумулирани неплатени обврски, особено на локално ниво, е причина за непочитување на планскиот пристап во работењето и обезбедување навремена подготовка на сите планови во текот на целата година согласно буџетскиот процес.

Табела бр. 4: Резултати од подрачјето „Плански пристап во работењето“

Плански пристап кон работењето	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Утврдено визија и мисија на институција	73	94.8	42	68.8
Утврдени стратешки цели	73	94.8	52	85.2
Утврдени програми	67	87	57	93,4
Утврдени цели на програми	67	87	56	91.8
Целите на програмите се поврзани со стратешките цели	66	85.7	54	88.5
80.54472.1Усвоен годишен план/програма за работа	64	83.1	47	77.1
Целите од годишните планови/програми за работа се поврзани и усогласени со стратешките цели ⁶²	65	84.4	44	72.1
Во годишниот план/програма за работа се				

⁴ Од кои најголеми се: Министерството за труд и социјална политика со 23 програми во вредност од 42,1 милијарди денари, Министерството за образование и наука со 10 програми во вредност од 20,1 милијарди денари, Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој со 4 програми во вредност од 7,6 милијарди денари, Министерството за транспорт и врски со 17 програми во вредност од 3,5 милијарди денари и Министерството за надворешни работи со 7 програми во вредност од 1,1 милијарда денари, Министерството за внатрешни работи со 13 програми во вредност од 10 милијарди денари и др..

⁵ Од кои најголеми се: Градот Скопје со 46 програми во вредност од 4,8 милијарди денари, општината Центар со 8 програми во вредност од 270 милиони денари, општината Кисела Вода со 34 програми во вредност од 252 милиони денари, општината Карпош со 6 програми во вредност од 707 милиони денари, општината Куманово со 18 програми во вредност од 193 милиони денари и др..

дефинирани целите кои секоја организациона единица треба да ги реализира во текот на годината				
Во планските документи во кои се наведени податоци за целите, се содржани податоци за проценетите финансиски средства потребни за реализација на поставените цели	58	75.3	44	72.1
Има утврдено показатели на успешност преку кои се следи спроведувањето на утврдените цели	55	71.4	21	34.4
Во подготовката на стратешките документи се вклучени и втората линија буџетски корисници	10	13 36	59.0	

г) Организациона структура, овластувања и одговорности и систем на известување

Внатрешното организационо уредување на буџетските корисници на централно и локално ниво е уредено со правилници за организација и работа кои се усогласени со регулаторната рамка, а јасната поделба на овластувањата и одговорностите се обезбедуваат со решение од раководителот на буџетскиот корисник за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет и решенија за генерални овластувања согласно кои се реализираат функциите и работните цели.

Решенија за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет донесоа 77% буџетските корисници на централно ниво и 70% од општините и Градот Скопје. Послаби резултати се постигнати во донесувањето на решенија за генерални овластувања, односно 49% од буџетските корисници на централно ниво и 43% од општините и Градот Скопје донеле вакви решенија.

Исто така, незадоволителни резултати се постигнати во воспоставувањето на линии за известување кои на раководителите ќе им го овозможат надзорот над реализацијата на стратешките и оперативните цели, доделувањето на финансиски средства, резултати и ефекти, како и надзорот на работата на институциите од надлежност.

Табела бр.5: Резултати од областа „Организациона структура, овластувања и одговорности и систем на известување“

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА, ОВЛАСТУВАЊА И ОДГОВОРНОСТИ И СИСТЕМ НА ИЗВЕСТУВАЊЕ	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Јасно дефинирани надлежности и одговорности на организационите единици во процесот на стратешкото планирање	65	84.4	37	60.7
Јасно дефинирани овластувања и одговорности за реализација на договорените цели на програмата/проектот/активноста	61	79.2	45	73.8
Работите на координација на развојот на ФУК се во надлежност на единицата за финансиски прашања	59	76.6	44	72.1
Во другите организациони единици/ органи во состав се	16	20.8	12	19.7

воспоставени работни места за финансии				
Раководителите на организационите единици имаат овластувања за управување со буџетските средства кои им се одобрени за реализација на активностите од нивната надлежност	47	61	38	62.3
Највисокото раководство има воспоставено линии на известување за реализацијата на целите и поврзано со тоа за реализација на финансискиот план / буџетот (реализирани цели, потрошени буџетски средства, остварени приходи, настанати обврски и слично)	55	71.4	51	83.6
Организационите единици изготвуваат извештаи за реализацијата на целите, програмите, проектите	60	77.9	52	85.2
Организационите единици изготвуваат извештај за реализацијата на одобрениот буџет (потрошени буџетски средства за реализација на програми, проекти, активности, приходи, договорени обврски, и сл.)	40	52	46	75.4

д) Управување со човечките ресурси

Резултатите од анализата покажуваат дека кај 91 % од буџетските корисници на централно ниво и 88% на локално ниво се изготвуваат планови за обука на вработените поврзани со извршување на опфатот на нивната работа и се води евиденција/регистар на спроведени обуки поединечно по вработен.

Меѓутоа, доколку се земе предвид фактот дека само 35% од буџетските корисници на централно ниво и 38 % од локално ниво имаат воспоставена пракса во годишните планови за работа на организационите единици да се доделуваат задачи/активности поединечно по вработен, произлегува дека не постои доволна поврзаност на планови за обука на вработените со доделените задачи.

Табела бр.6: Резултати од областа „Развој на човечките ресурси“

Развој на човечките ресурси (планирање на работењето и следење на успешноста на постигнатите резултати)	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Постојат планови за обука на вработените поврзани со извршувањето на опфатот на нивната работа	70	91	54	88.5
Се води евиденција/регистар за обука поединечно по вработен	65	84.4	41	67.2
Вработените се упатуваат на обука поврзана со ФУК (вклучувајќи обука во подрачјата на стратешкото планирање, подготовката и изготвувањето на буџетското барање, управувањето со ризиците,	64	83.1	52	85.2

набавката и склучувањето договори , сметководствените системи , неправилности и измами , и сл.)				
Во годишните планови за работа на организационите единици се доделуваат задачи/активности поединечно по вработен	27	35.1	23	37.7

Б. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ

На централно ниво 69% од буџетските корисници, ги документираат ризиците во работењето во регистарот на ризици, а 58% во нивните плански документи. Овој процент е значително помал кај буџетските корисници на локално ниво, бидејќи 46% од нив ризиците во работењето ги документирале во планските документи, а 34% ги документирале во регистарот на ризици.

На локално ниво само 25% од субјектите имаат назначено лице одговорно за координирање на воспоставувањето на процесот за управување со ризици, а само 11% од нив имаат назначено координатори за ризици по организационите единици. На централно ниво состојбата е нешто подобра, односно 56% од субјектите имаат назначено лице одговорно за координирање на воспоставувањето на процесот за управување со ризици, а 36% од нив имаат назначено координатори за ризици по организационите единици. За воспоставување на добар систем за управување со ризици потребно е сите буџетски корисници да ги назначат потребните координатори за ризици.

Само 14% од буџетските корисници од централно ниво добиваат информации за најзначајните ризици од органите во состав и втората линија буџетски корисници. Овој процент е нешто поголем на локално ниво и изнесува 29%.

Субјектите од јавниот сектор во пракса ги оценуваат различните видови на ризици на кои се изложени, фокусирајќи се на проценката на ризикот која е поврзана со усогласеноста на работењето со регулативата, а помалку на ризиците кои влијаат на резултатите од нивната работа.

Во наредниот период се наметнува потребата за зајакнување на управувањето со ризиците особено во министерствата, што треба да ги опфати ризиците од целокупната нивна надлежност (со вклучени ризици на нивните органи во состав, втората линија буџетски корисници и државните претпријатијата). Известувањето за реализацијата на утврдените мерки за надминување или ублажување на ризиците треба да се подобри.

Табела бр. 7: Резултати од „Управување со ризици“

Управување со ризици	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Се утврдуваат ризиците кои можат да влијаат на реализирањето на:				
а) стратешките цели	52	67.5	31	50.8
б) целите на програмата / проектот / активноста	49	63.6	36	59.0
в) целите содржани во годишната програма за работа	46	60	31	50.8

Ризиците се наведени во писмена форма во :				
а) плански документи (стратешки документи / план на развојни програми/годишни планови за работа)	45	58.4	28	45.9
б) во регистарот на ризици, утврдени во согласност со насоките за спроведување на процесот на управување со ризици кај буџетските корисници	53	68.8	21	34.4
За утврдените ризици се проценува нивната веројатност и влијание	52	67.5	30	49.2
Воспоставен е систем за известување за најзначајните ризици	38	49.3	12	19.7
Има назначено лице одговорно за координирање на воспоставувањето на процесот за управување со ризици	43	56	15	24.6
Има назначено координатори за ризици по организационите единици	28	36.4	7	11.5
Буџетските корисници во состав на буџетот известуваат за главните ризици	11	14.3	18	29.5

В. КОНТРОЛИ

Анализа на податоците во 2017 година

Анализата на податоците во однос на воспоставените контроли кај буџетските корисници на централно ниво укажуваат на недостатоци во:

- 47,1% од институциите имаат пишани интерни процедури за процесот на подготовка и реализација на стратешкиот план ,
- 75.5% од институциите имаат пишани интерни процедури за процесот на подготовка и реализација на буџетското барање/предлог буџетот,
- 68% од институциите имаат пишани интерни процедури за процесот на евидентирање на деловните процеси и трансакции ,
- 76% од институциите имаат пишани интерни процедури за процесот на набавка и договарање,
- 57.5% од институциите имаат пишани интерни процедури за процесот на управување со имотот - материјални и нематеријални средства,
- 44,3% од институциите имаат процедури за наплата на сопствените приходи,
- 41,6 % од институциите имаат процедури за поврат на неоправдано потрошените или погрешно платените буџетски средства,
- 53% од институциите спроведуваат дополнителни (ex post) контроли на наменското трошење на исплатените буџетски средства до крајните корисници,
- 32% од институциите имаат процедури за спроведување на дополнителни контроли,
- кај 62,3% од институциите постапката за спроведување на дополнителни контроли е дел од редовното работење,

- кај 49.5% од институциите постапката за спроведување на дополнителни контроли е ad hoc задача,
- 75 % од институциите редовно ги ажурираат интерните процедури,
- 18% од институциите имаат пишани интерни процедури кои се однесуваат на подготовка и реализација на стратешките планови, подготовката и реализацијата на финансискиот план/буџетот, набавките и договарањето, дополнителната контрола и слично, содржат упатства за начинот на соработка и активностите за буџетските корисници од втора линија и
- кај 14,2% од институциите постојат сознанија во колкава мерка буџетските корисници од втората линија ги имаат уредено контролните активности во процесите на подготовка и реализација на финансиските планови/буџетите, набавките и договарањето, управување со имотот и слично.

Во наредниот период потребно е да се посвети посебно внимание на:

- Донесување интерни акти и процедури (упатства и насоки) за сите значајни работни процеси со кои врз основа на законите и другите прописи:
 - подетално ќе се уредат правилата на постапување,
 - ќе се дефинираат учесниците, нивните овластувања и одговорности и контролните активности, вклучувајќи претходни и дополнителни контроли и
 - ќе се пропишат обрасци.

Табела бр. 8: Резултати од областа на контролите

КОНТРОЛИ	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Постојат пишани интерни процедури (правилници, упатства, насоки) кои како продолжение на прописите подетално ги уредуваат следниве процеси:				
а) процес на подготовка и реализација на стратешкиот план	41	53.2	25	41
б) процес на подготовка и реализација на буџетското барање/предлог буџетот	57	74	47	77
в) процес на евидентирање на деловните настани и трансакции	56	73	38	62.3
г) процес на набавки и договарање	60	78	45	73.8
д) процес на управување со имотот - материјални и нематеријални средства	43	56	36	59
ѓ) процес на наплата на сопствените приходи	19	24.7	39	63.9
е) процес на поврат на неоправдано потрошени или погрешно платени буџетски средства	25	32.5	31	50.8
Интерните процедури се ажурираат	60	78	44	72.1
Обезбедена е примената на принципот на поделба на должности во согласност со законот и стандардите, односно исто лице да не биде одговорно за одобрување, извршување, сметководство и контрола	62	80.5	40	65.6
Се спроведуваат дополнителни контроли на наменското трошење на исплатените буџетски средства. (На пр. контроли на лице место за исплатените субвенции, дотации, помош, разни надоместоци, трансферираните буџетски средства до крајните корисници, и сл.)	37	48	35	57.4
Постапката на спроведување на дополнителни контроли е уредена преку пишани процедури	30	39	15	24.6
Постапката за спроведување на дополнителни контроли на наменското трошење на исплатените буџетски средства е:				
а) дел од редовното работење на организационите единици во институцијата задолжени за тоа? 48	62.3	38	62.3	
б) ad hoc задача во случаите кога се појавува потреба за дополнителни контроли (На пр. во случај на анонимни пријави за можни неправилности во користењето на буџетските средства)	41	53.2	28	45.9
Пишаните интерни процедури кои се однесуваат на подготовка и реализација на стратешките планови, подготовката и реализацијата на финансискиот план/буџетот, набавките и договарањето, дополнителната контрола и слично, содржат упатства за начинот на соработка и активностите за буџетските корисници од втора линија	5	6.5	18	29.5
Постојат сознанија во колкава мерка буџетските корисници од втората линија ги имаат уредено контролните активности во процесите на подготовка и реализација на финансиските планови/буџетите, набавките и договарањето, управување со имотот и слично.	3	3.9	15	24.6

Г. ИНФОРМАЦИИ И КОМУНИКАЦИИ

Анализа на податоците во 2017 година

Во однос на известувањето за следење на поставените цели и спроведување на ефективен надзор над работењето, односно спроведувањето на програмите /проектите /активностите, висок е процентот на буџетски корисници на централно и локално ниво кои имаат наведено дека системот на известување е воспоставен. Сепак, воглавно се работи за извештаите кои се подготвени во единиците за финансиски прашања и најмногу, со цел следење на реализацијата на финансиските средства во однос на планот.

Во 65% субјектите на централно и 77% на локално ниво, за следењето на спроведувањето на финансискиот план / буџетот, подетално е разработена економска класификација од утврдената во Правилникот за сметковниот план за буџетите и буџетските корисници, односно е отворена аналитика на сметковниот план.

Во 88% од институциите на централно ниво и 69% од единиците на локалната самоуправа, втората линија буџетски корисници не изготвуваат други извештаи освен пропишаните финансиски извештаи кои ги доставуваат на буџетскиот корисник од прва линија и во 83% од институциите на централно ниво не е остварена информатичка поврзаност со втората линија буџетски корисници.

И покрај ова, се уште не се воспоставени системи на известување кои сметководствените служби треба да ги обезбедат како информации/податоци за реализација на стратешките цели, за реализација на програмите и проектите, информации за договорните обврски и слично, а трошковното сметководство не се користи доволно како алатка за финансиско управување и контрола, иако е познато дека информациите за трошоците може да им помогнат на буџетските корисници да го подобрат финансиското управување и квалитетот на нивното буџетирање, односно да обезбедат донесување на порационални одлуки за распределба на буџетот и другите ресурси и за проценка на „вредноста за парите“.

Во пракса, пресметувањето на трошоците сеуште доволно не се користи за утврдување на стандардни „бенчмарк“ трошоци кои ќе овозможат споредување на овие трошоци помеѓу буџетските корисници и внатре во буџетските корисници (регионални канцеларии, сектори и др.) при испорака на ист вид на услуга. Ова треба да го овозможи споредувањето на трошоците и со тоа зголемување на ефикасноста во работењето. Од друга страна, информациите за трошоците, исто така, недоволно се користат за пресметување на вредноста на новите програми. Една од причините за ваквата состојба е недоволната едукација на сметководителите и раководителите за можностите за класифицирање на трошоците, како и начиниот на користење на концептите на трошоци (трошоци за апсорпција, трошоци по организациона единица, трошоци по работно место, трошоци засновани на активност, маргинални трошоци и релевантни техники за пресметување на трошоците).

Табела бр. 9: Резултати од областа „Информации и комуникации“

ИНФОРМАЦИИ И КОМУНИКАЦИИ	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Дефинирани соодветни линии на известување за реализацијата на стратешките цели содржани во стратешките документи	42	54.5	25	41
Воспоставен систем за известување за реализацијата на програмите / проектите	50	65	44	72.1
Воспоставен редовен систем на следење и анализирање на извршувањето на финансискиот план / буџетот	70	91	56	91.8
Организационите единици учествуваат во подготовката на финансискиот план/буџетот	65	84.4	56	91.8
Организационите единици добиваат информации за одобрените буџетски средства за спроведување на програмите / проектите / активностите за кои тие се надлежни	62	80.5	56	91.8
За потребата за следење на спроведувањето на финансискиот план / буџетот, подетално е разработена економска класификација од утврдената во Правилникот за сметковниот план за буџетите и буџетските корисници, односно дали е отворена аналитика на сметковниот план	50	65	47	77
Сметководствените системи овозможуваат следење на расходите / приходите по:				
а) програми	64	83.1	59	96.7
б) проекти	42	54.5	44	72.1
в) активности	37	48	41	67.2
г) организациони единици	40	52	39	63.9
694370.58) Дали имате централизирана евиденција на сите потпишани договори и договорни обврски и дали таа е поддржана од информатичкиот систем	49	63.6	38	62.3
Работните системи (финансии, набавки и договарање, материјална евиденција, кадри, и сл.) во доволна мерка се поддржани со информатичката технологија (ИТ системот) 53 Покрај пропишаните финансиски извештаи (биланс на состојба, биланс на приходите и расходите и консолидиран биланс) има и дополнителни интерни извештаи за потребите на финансиското управување (на пр. извештаи за неплатени обврски по програми / проекти / организациони единици, извештаи за договорени, но се уште не фактурирани обврски, извештаи за постигнатите резултати на програмите / проектите, и сл.)	64	83.1	50	82
ИТ системите кои поддржуваат одредени процеси се интегрирани едни со други	39	50.6	28	45.9
Клучните работни процеси кои се спроведуваат во рамките на организационите единици се документирани, односно дали се јасно дефинирани постапките, задачите на поединечните учесници, овластувањата и одговорностите (на пример, дали постојат интерни упатства, насоки, правилници, дали се изготвени мапи/ книги на работните процеси и сл.)	63	81.8	37	60.7
Втората линија буџетски корисници изготвуваат и други извештаи освен пропишаните финансиски извештаи, кои ги доставуваат на буџетскиот корисник од прва линија *	9	11.7	19	31.1
Остварена е информатичка поврзаност со втората линија буџетски	13	17	40	65.6

корисници (на пример, преку системот на Трезорот и сл.)				

Д. НАДЗОР/МОНИТОРИНГ И ПРОЦЕНКА НА СИСТЕМОТ

Анализа на податоците во 2017 година

Надзор и проценка на системот на ФУК се спроведува преку: постојано следење, самопроценка и активност на внатрешната ревизија.

Резултатите на анализата покажуваат дека 58% од буџетските корисници на централно ниво и 58% од буџетските корисници на локално ниво воспоставиле систем на известување кој им овозможува добивање на извештаи за функционирање на системот за ФУК за кои се одговорни. 82% од буџетските корисници на централно ниво и 90% на локално ниво ги спроведуваат препораките на надворешната ревизија. Исто така, 66% од буџетските корисници на централно ниво и 87% на локално ниво ги спроведуваат препораките на внатрешната ревизија.

Сепак, потребно е да се зајакне надзорот од страна на единиците за финансиски прашања кои во текот на годината треба да вршат самопроценка на одделните процеси на системот за ФУК, а еднаш во пет години да спроведуваат самопроценка на структурата и функционирањето на целиот систем за ФУК. Цел на самопроценката треба да биде утврдување дали системот на ФУК обезбедува не само регуларност, туку и етичко, економично, ефикасно и ефективно работење.

Табела бр. 10: Резултати од „Следење и проценка на системот“

Следење и проценка на системот	2017 година			
	Централно ниво		Локално ниво	
	77 корисници		61 корисник	
	Број	%	Број	%
Највисоките раководители имаат воспоставено систем за известување кој им овозможува добивање извештаи за функционирање на системот на ФУК, за кој тие се одговорни	44	57.1	36	59.0
Воспоставени процедури кои обезбедуваат интерните акти (правилници, упатства, насоки и сл.) да се спроведуваат во пракса и да се ажурираат	48	62.3	32	52.4
Се спроведуваат препораките на надворешните ревизори	63	81.8	55	90.2
Препораките на внатрешна ревизија се спроведуваат согласно акциските планови за спроведување на препораките	51	66.2	53	86.9
Постојат соодветни системи за известување воспоставени од буџетските корисници од првата линија кои обезбедуваат следење на функционирањето на системот на ФУК кај буџетските корисници од втора линија	7	9.1	22	36.1

2.2.Спроведени обуки и работни средби за областа на ФУК

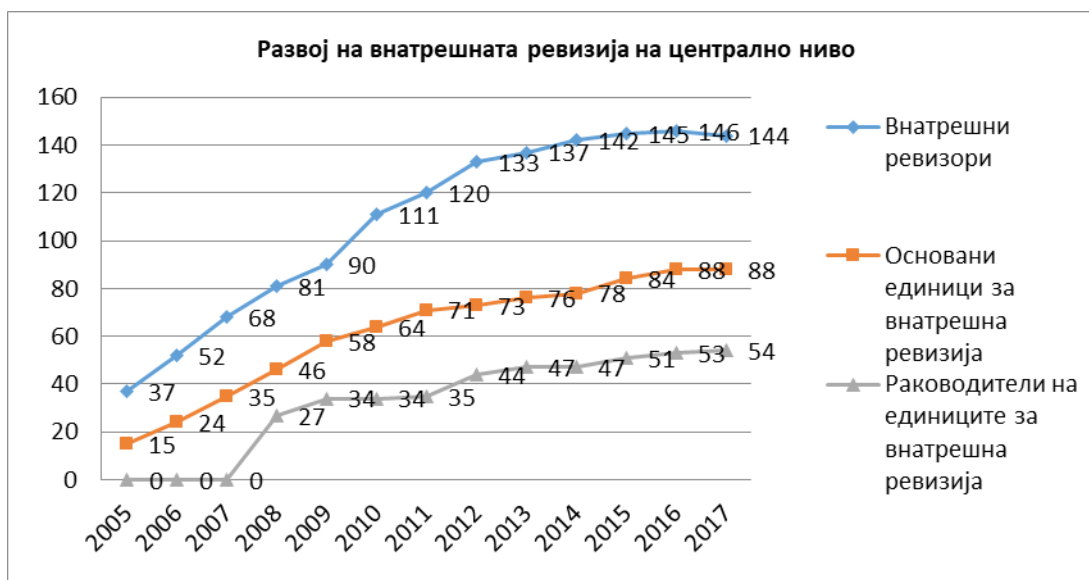
Заради зајакнување на системот за ФУКво 2017 година беа одржани следните обуки и работни средби:

- На 6, 16 и 20 март, 12 април и на 11 мај 2017 година, беа одржани еднодневни обуки на тема „Управување со ризици“ на кои земаа учество претставници од Агенцијата за катастар на недвижности, Министерството за транспорт и врски и во Собранието на Република Македонија. Цел на обуката беше презентирање на системот на управување со ризици. На обуката земаа учество раководители на сектори, координаторите за управување со ризици од поодделни сектори и претставници од Секторот за финансиски прашања.
- Двајца вработени од Централната единица за хармонизација учествуваа на работилницата „Раководна одговорност и управување со ризици“ која се одржа во Белград на 28 и 29 јуни 2017 година во организација на Регионалната школа за јавна администрација (РЕСПА).
- На 16.08.2017 година се одржа работен состанок на тим од Министерството за финансии - Сектор за јавна внатрешна финансиска контрола и Секторот за финансиска инспекција со директорот и вработени од Агенцијата за млади и спорт. На 07.09.2017 година се одржа работен состанок на тим од Министерството за финансии - Сектор за јавна внатрешна финансиска контрола и вицепремиерот за европски прашања и вработени од Секретаријатот за европски прашања. На состаноците беше разгледана состојбата со системот за ФУК и внатрешна ревизија и се донесоа соодветни заклучоци.

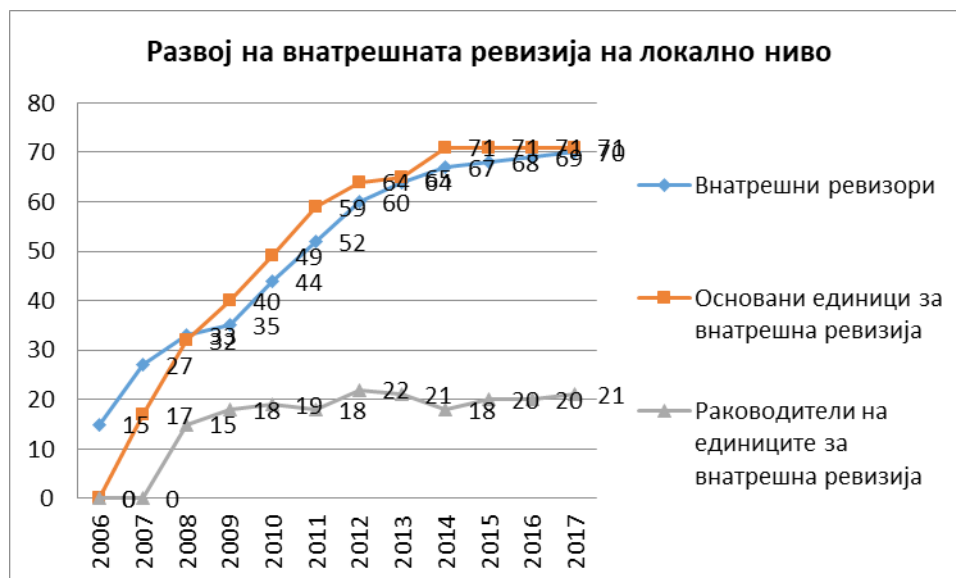
3. ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗВРШЕНИТЕ РЕВИЗИИ И АКТИВНОСТИ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА ВО 2017 ГОДИНА

3.1 Состојба на внатрешната ревизија на централно и локално ниво согласно евиденцијата на Централната единица за хармонизација

Заклучно со 31.12.2017 година во субјектите од јавниот сектор на централно ниво основани се 88 единици за внатрешна ревизија во кои се вработени 144 внатрешни ревизори, од кои 54 се раководители (38%), а 23 субјекти од јавниот сектор имаат склучено договор за вршење на внатрешна ревизија со единица за внатрешна ревизија од друг субјект. Бројот на основани единици за внатрешна ревизија, внатрешни ревизори и назначени раководители по години на централно ниво е прикажан на следниот графикон:

Заклучно со 31.12.2017 година во субјектите од јавниот сектор на **локално ниво** основани се 70 единици за внатрешна ревизија во кои се вработени 71 внатрешен ревизор, од кои 21 се раководители (30 %), а 26 општини имаат склучено договор за вршење на внатрешна ревизија со друга општина. Бројот на основани единици за внатрешна ревизија, внатрешни ревизори и назначени раководители по години на локално ниво е прикажан на следниот графикон:

Табела бр. 11: Преглед на буџетски корисници од прва линија, фондови и општини кои воспоставиле внатрешна ревизија

Буџетски корисници од прва линија, фондови и општини	Вкупен број на обврзници (буџетски корисници од прва линија, фондови и општини)	Број на буџетски корисници од прва линија, фондови и општини кои воспоставиле внатрешна ревизија до 31.12.2017				% на обврзници кои до 31.12.2017 воспоставиле внатрешна ревизија
		ЕВР	Договор	ЕВР и договор	Вкупно	
Централно ниво	94	61 ⁶	14	4	79	84
Локално ниво	81	52	12	14	78	96
Вкупно	175	113	26	18	157	89

Од 79 буџетски корисници од прва линија и фондови кои воспоставиле внатрешна ревизија, 61 (77%) се со основани сопствени единици за внатрешна ревизија, 14 (18%) се со склучени договори, а 4 (5%) истовремено имаат основано сопствена единица за внатрешна ревизија и склучиле договори. Од основаните 65 единици за внатрешна ревизија, 18 (28%) не се екипирани, 21 (32%) се екипирани со по еден внатрешен ревизор. Останатите 15 буџетски корисници од прва линија и фондови кои немаат воспоставено внатрешна ревизија се 8 инспекторати, 4 комисији, Бирото за застапување на РМ пред европскиот суд за човекови права, Агенцијата за управување со одземен имот и Советот за јавни набавки⁷.

Од 78 општини кои воспоставиле внатрешна ревизија, 52 (67%) се со основани сопствени единици за внатрешна ревизија, 12 (15%) се со склучени договори, а 14 (18%) истовремено

⁶ Вклучително и Комисијата за верификација на фактите која од 2018 е укината

⁷ Од 2018 година укинат

имаат основано сопствена единица за внатрешна ревизија и склучиле договори. Од основаните 66 единици за внатрешна ревизија, 30 (45%) не се екипирани, 28 (36%) се екипирани со по еден внатрешен ревизор. Останатите 3 општини кои немаат воспоставено внатрешна ревизија се Старо Нагоричани, Студеничани и Арачиново.

Внатрешна ревизија е воспоставена и во 37⁸ субјекти од јавниот сектор, буџетски корисници основани со закон носители на јавни овластувања и единки корисници на централно (30) и (4) на локално ниво.

Табела бр. 12: Преглед на буџетски корисници основани со закон на кои им е доделено јавно овластување и единки корисници кои воспоставиле внатрешна ревизија

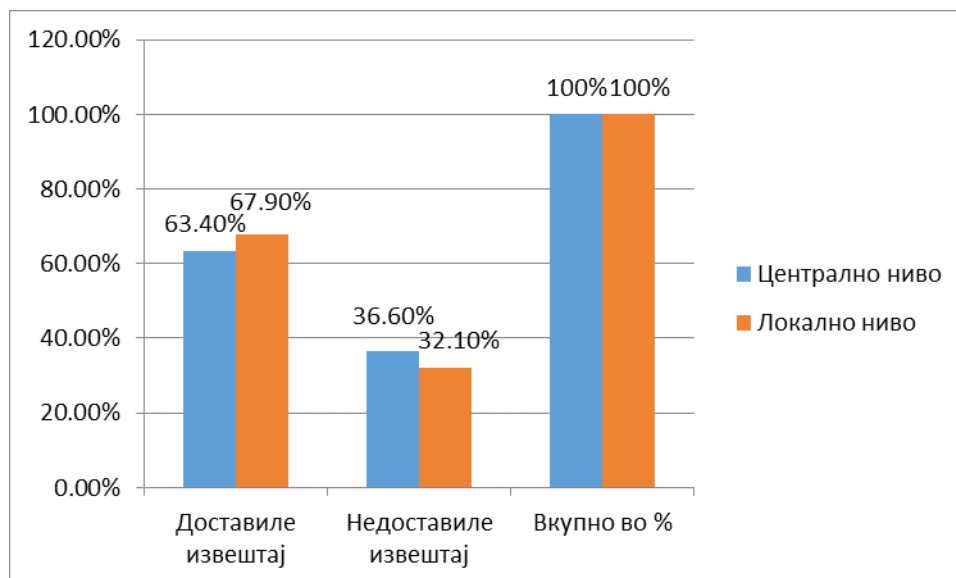
Буџетски корисници основани со закон на кои им е доделено јавно овластување и единки корисници	Вкупен број на буџетски корисници основани со закон на кои им е доделено јавно овластување и единки корисници за кои СЈВФК има евиденција	Број на буџетски корисници основани со закон на кои им е доделено јавно овластување и единки корисници кои воспоставиле внатрешна ревизија до 31.12.2017				% на обврзници кои до 31.12.2017 воспоставиле внатрешна ревизија
		ЕВР	Договор	Нема ЕВР, има внатрешен ревизор	Вкупно	
Централно ниво	31	23	5	2	30	97
Локално ниво	7	4	0	3	7	100
Вкупно	38	27	5	5	37	97

3.2 Состојба на внатрешната ревизија на централно и локално ниво согласно доставените годишни извештаи за 2017 година

Вкупниот број на субјекти кои имаат обврска за доставување извештај за извршени ревизии и активности на внатрешната ревизија е 174 од кои 93 се на централно и 81 на локално ниво (80 општини и Градот Скопје).

Од вкупно 174 субјекти од централно и локално ниво, извештај доставиле 114 субјекти (65,5%), од кои 59 од централно (63,4%) и 55 од локално ниво (67,9%). Покрај овие, 5 субјекти од јавниот сектор на централно ниво доставиле извештај, иако немаат обврска за доставување, со што бројот на доставени извештаи е 64. Процентот на субјекти кои доставиле и не доставиле извештај е прикажан на следниот графикон:

⁸ За кои СЈВФК има евиденција

Од вкупно 174 субјекти од централно и локално ниво, извештај не доставија 34,3%, односно 60 субјекти (од кои 34 од централно (37%) и 26 од локално ниво (32%)).

(Прилог I/14. Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои не доставиле извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешна ревизија).

3.2.1 Состојба на внатрешната ревизија на централно ниво согласно доставените годишни извештаи за 2017 година

Од 64 субјекти на централно ниво кои доставија извештај, 47 имаат основано единица за внатрешна ревизија во кои се систематизирани 243 работни места, а пополнети се 106, односно само 44%.

Согласно Годишните планови за 2017 година планирано е извршување на 238 ревизии кај субјектите од јавниот сектор на централно ниво. Во 2017 година извршени се вкупно 205 ревизии за кои се издадени конечни ревизорски извештаи, од кои 190 планирани (80% од вкупно планираните) и 15 на барање на раководителите (ad hoc), во 48 субјекти од јавниот сектор кои доставиле извештај.

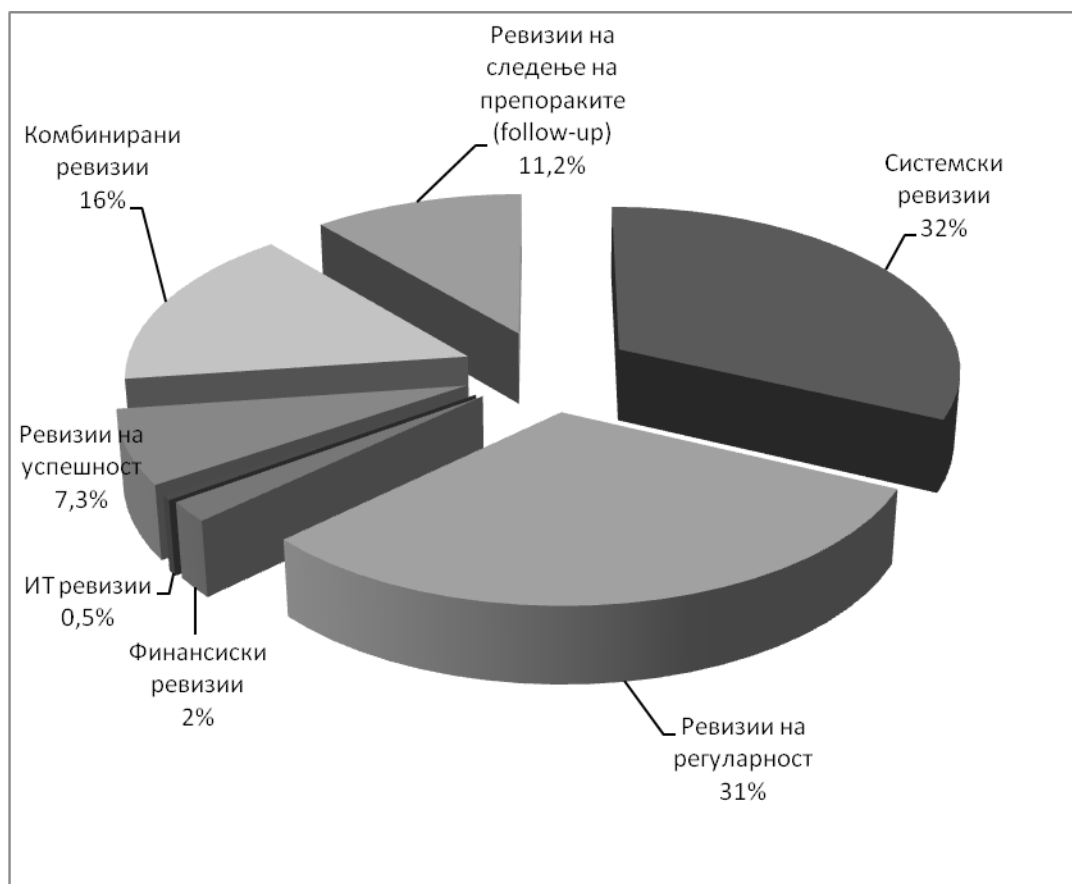
Во 2017 година планирани се 30 ревизии поврзани со програмите на ЕУ од кои се извршени 27 (90%) и 2 ревизии на барање на раководителите (ad hoc).

По години планираните и извршени ревизии се како што следат:

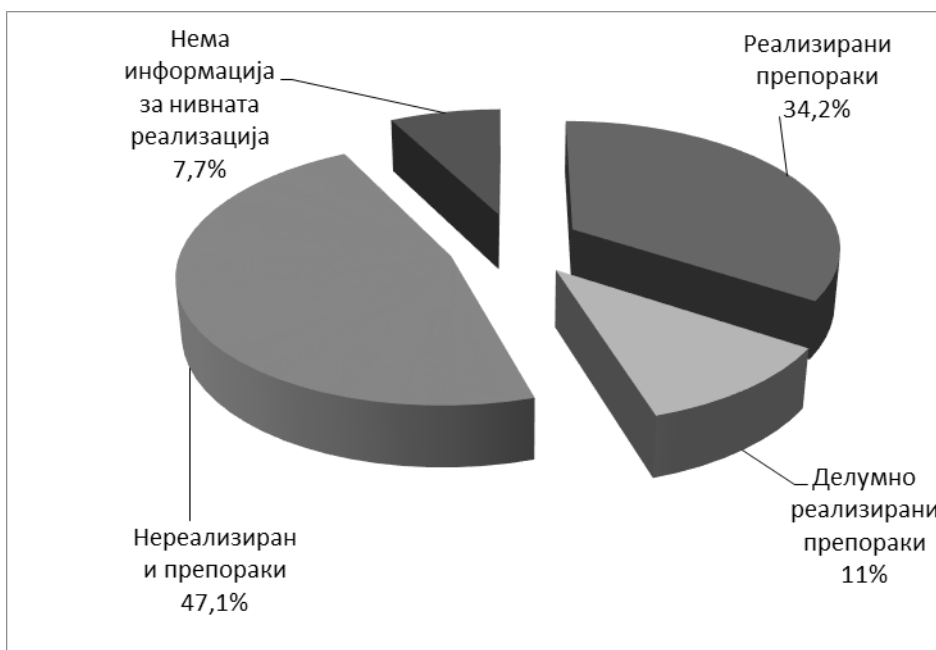
Од извршените 205 ревизии, 32% (65) се системски ревизии, 31% (63) се ревизии на регуларност, 2% (4) се финансиски ревизии, 7,3% (15) се ревизии на успешност, 11,2% (23) се ревизии за следење на препораките, 0,5% (1) се ИТ ревизии, а 16% (33) се комбинирани ревизии.

Процентот на извршени ревизии по видови е прикажан на следниот графикон:

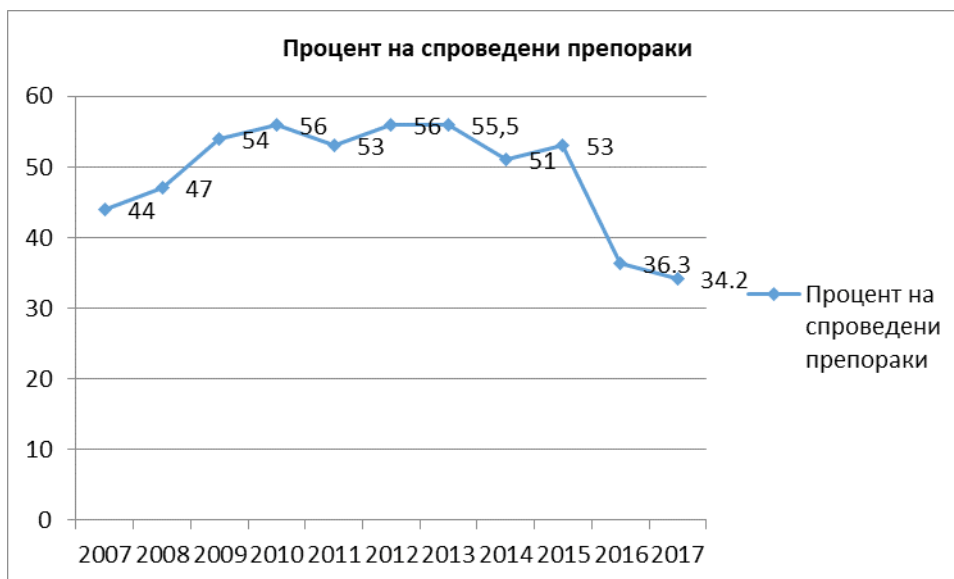

Во 2017 година за извршените ревизии дадени се 1.063 препораки, од кои 34,2% (364) се реализирани, 11% (116) се делумно реализирани, 47,1% (501) не се реализирани⁹, а за 7,7% (82) нема информации за нивната реализација.

Процентот на реализација на препораките во 2017 година е прикажан на следниот графикон:

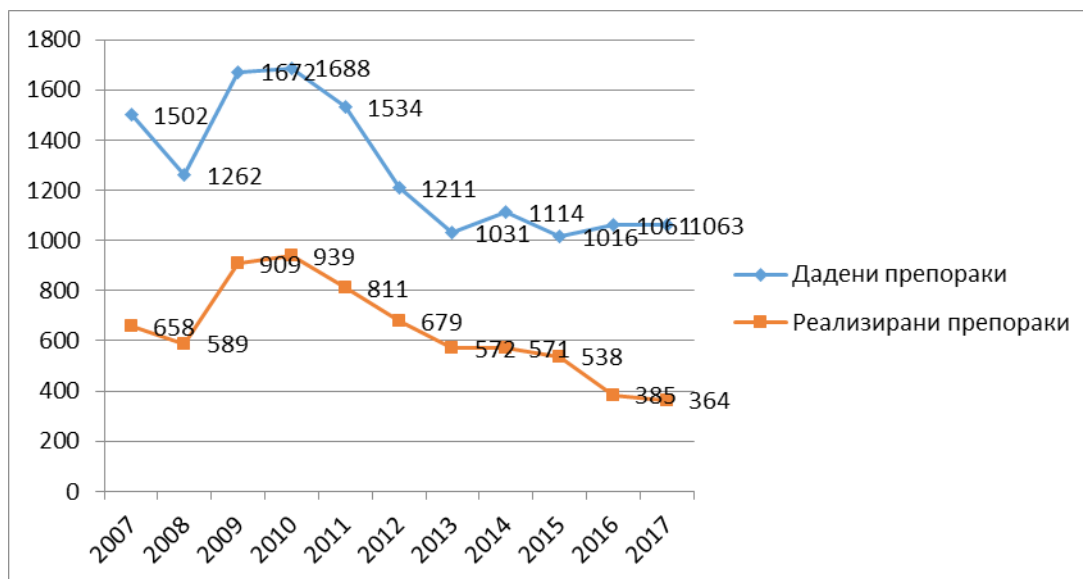

Процентот на реализирани препораки по години е прикажан на следниот графикон:

⁹ За 303 (28,5%) препораки од нереализираните сеуште не е истечен рокот за нивна реализација

Дадените и реализираните препораки по години се прикажани на следниот графикон:

Единиците за внатрешна ревизија на централно ниво во 2017 година извршиле 201 ревизија¹⁰ за кои потрошиле 14.405 ревизорски денови, односно 72 ревизорски денови просечно, што е за 4 дена помалку во однос на претходната година.

¹⁰ Вкупно извршени 205 ревизии, но за 4 ревизии не е доставен податок за вкупно потрошените ревизорски денови

3.2.1.1 Постигнат напредок во внатрешната ревизија на централно ниво во 2017 година во однос на претходната година

Од податоците во доставените годишни извештаи за функционирањето на внатрешната ревизија и евиденцијата во Централната единица за хармонизација, во 2017 година во однос на претходната година констатирано е следното:

- зголемување на бројот на назначени раководители за 1,9 % (од 53 на 54);
- зголемување на бројот на субјекти кои немаат обврска да достават, а доставиле годишен извештај за 25% (од 4 на 5);
- зголемување на бројот на пополнети работни места во единиците за внатрешна ревизија за 0,95% (од 105 на 106);
- зголемување на бројот на извршени ревизии поврзани со програмите на ЕУ за 16% (од 25 на 29);
- зголемување на бројот на извршени системски ревизии за 14% (од 57 на 65);
- зголемување на бројот на извршени ревизии на усогласеност за 37% (од 46 на 63);
- зголемување на бројот на дадени препораки во ревизорските извештаи за 0,19% (од 1061 на 1063);
- намалување на процентот на делумно реализирани препораки за 4,1 процентни поени (од 15,1% на 11%) и
- намалување на бројот на просечно потрошени ревизорски денови за 5,26% (од 76 на 72).

3.2.1.2 Утврдени слабости во внатрешната ревизија на централно ниво во 2017 година во однос на претходната година

За 2017 година констатирани се следните слабости во воспоставувањето и функционирањето на внатрешната ревизија на централно ниво:

- намалување на бројот на внатрешни ревизори за 1,37 % (од 146 на 144);
- намалување на бројот на субјекти кои имаат обврска, а не доставиле годишен извештај за 7,8% (од 64 на 59);
- намалување на бројот на планирани ревизии за 0,83 % (од 240 на 238);
- намалување на бројот на извршени ревизии за 0,97 % (од 207 на 205);
- зголемување на процентот на ad-hoc ревизии на барање на раководителот на субјектот за 1,9 процентни поени (од 5,8% на 7,7% од вкупно извршените ревизии за кои се издадени конечни ревизорски извештаи);
- намалување на бројот планирани ревизии поврзани со средствата од ЕУ за 21% (од 38 на 30);
- намалување на бројот на извршени ревизии на успешност за 55,9% (од 34 на 15)
- намалување на процентот на реализирани препораки за 2,1 процентни поени (од 36,3% на 34,2%);
- зголемување на бројот на препораки за кои единиците за внатрешна ревизија не доставиле податок за нивната реализација за 6,3 процентни поени (од 1,4% на 7,7%) и
- во 5 субјекти од јавниот сектор на централно ниво¹¹ внатрешните ревизори не ги

¹¹ Народен правобранител на РМ, Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и рурален развој, Министерство за информатичко општество и администрација, Државен архив на Република Македонија, Министерство за здравство

извршуваат исклучиво работите на внатрешна ревизија.

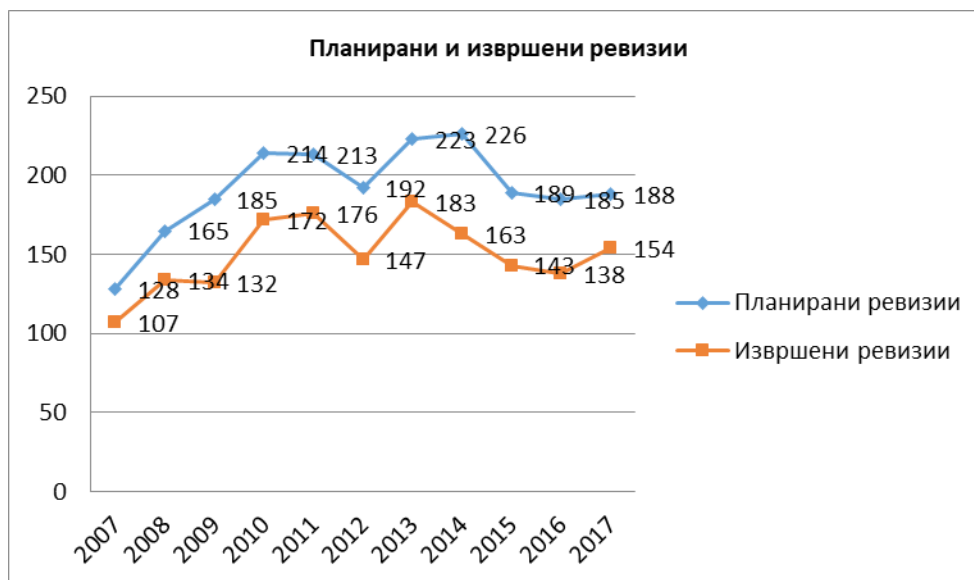
3.2.2 Состојба на внатрешната ревизија на локално ниво согласно доставените годишни извештаи за 2017 година

Од 55 субјекти на локално ниво кои доставија извештај, 47 имаат основано единица за внатрешна ревизија во кои се систематизирани 149 работни места, а пополнети се 58, односно само 38,9%.

Согласно Годишните планови за 2017 година планирано е извршување на 188 ревизии кај субјектите од јавниот сектор на локално ниво. Во 2017 година извршени се вкупно 154 ревизии за кои се издадени конечни ревизорски извештаи, од кои 138 се планирани (73,4% од планираните) и 16 на барање на раководителите (ad-hoc), во 42 општини кои доставиле извештај.

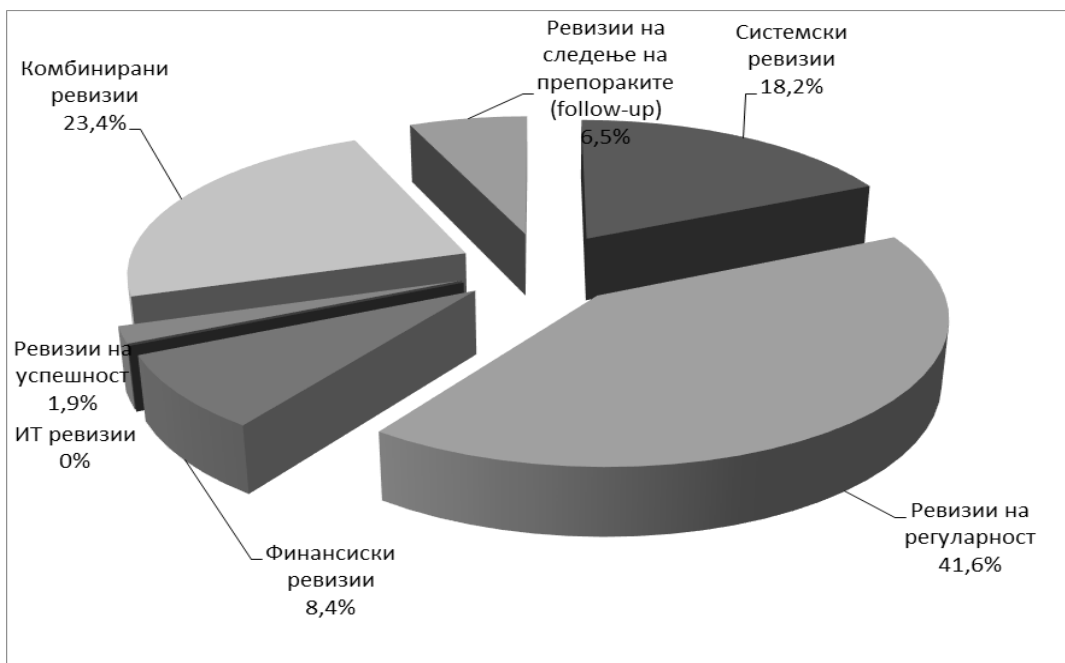
Во 2017 година не се планирани и извршени ревизии поврзани со програмите на ЕУ, иако 17 општини известиле дека користат средства од ЕУ.

По години планираните и извршени ревизии се како што следат:

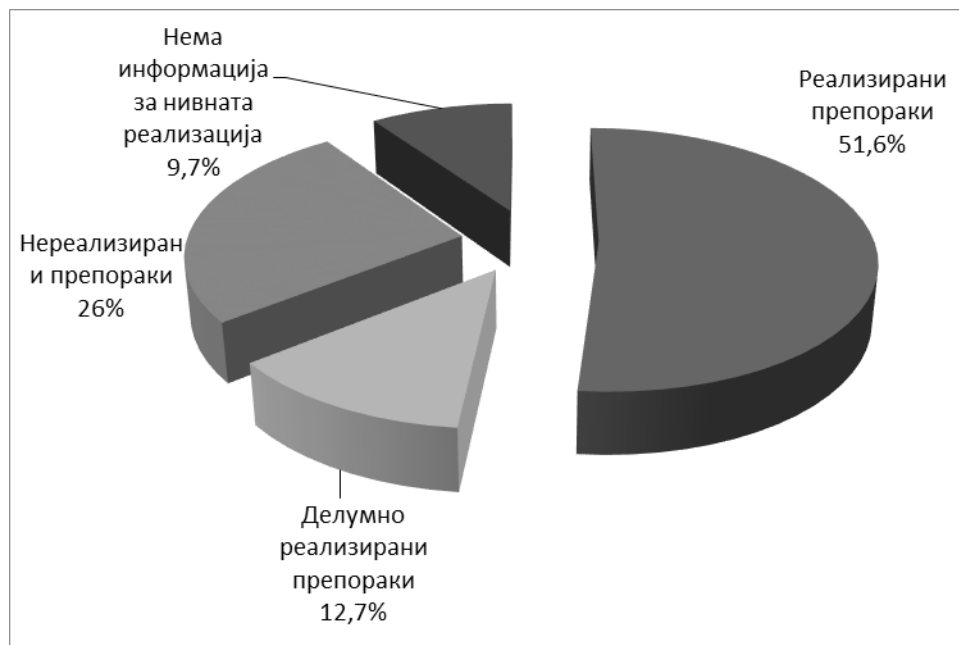
Од извршените 154 ревизии, 18,2% (28) се системски ревизии, 41,6% (64) се ревизии на регуларност, 1,9% (3) се ревизии на успешност, 8,4% (13) се финансиски ревизии, 6,5 % (10) се ревизии за следење на препораките, а 23,4% (36) се комбинирани ревизии.

Процентот на извршени ревизии по видови е прикажан на следниот графикон:

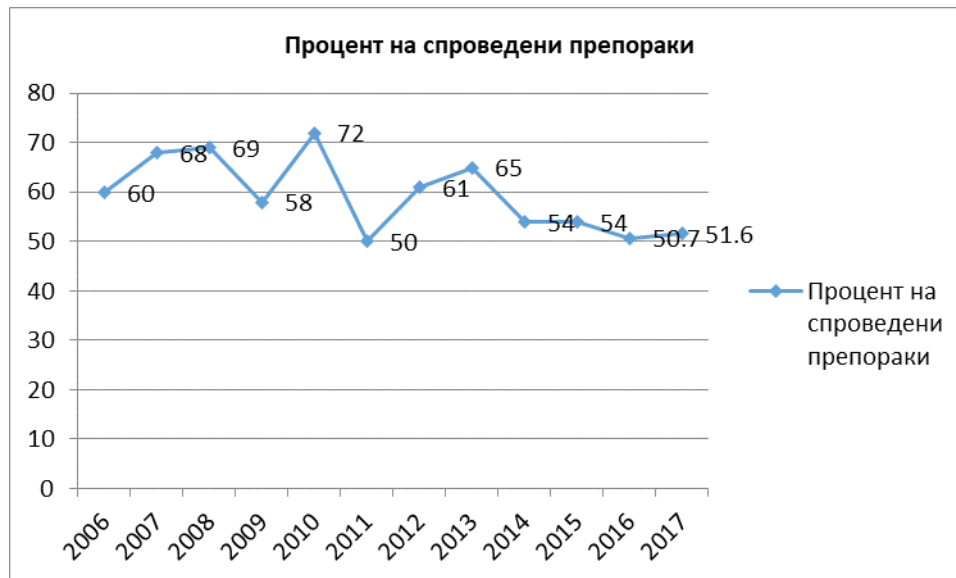
Во 2017 година за извршените ревизии дадени се 864 препораки, од кои 51,6% (446) се реализирани, 12,7% (110) се делумно реализирани, 26% (224) не се реализирани¹², а за 9,7 % (84) нема информации за нивната реализација.

Процентот на реализација на препораките во 2017 година е прикажан на следниот графикон:

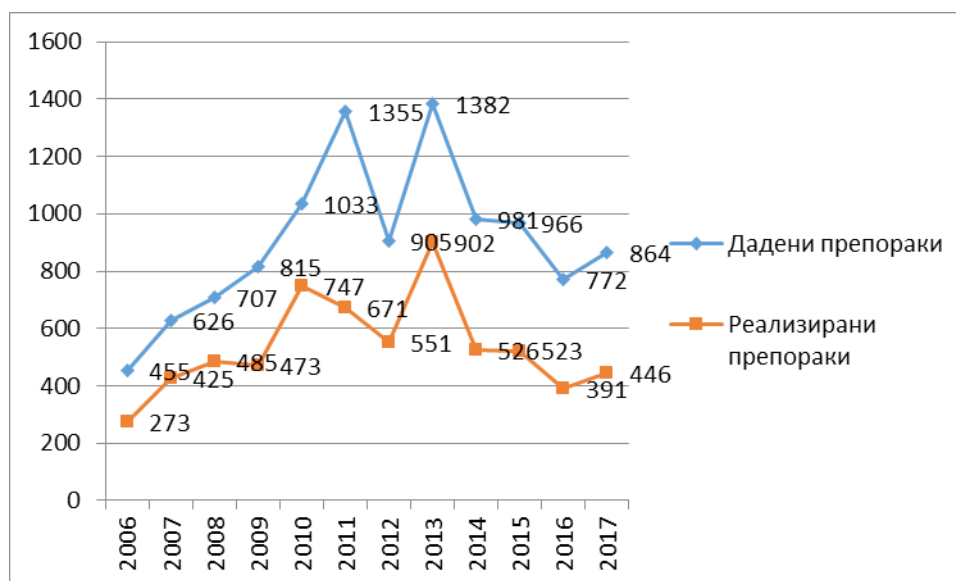

¹² За 132 (15,3%) препораки од нереализираните сеуште не е истечен рокот за нивна реализација

Процентот на реализирани препораки по години е прикажан на следниот графикон:

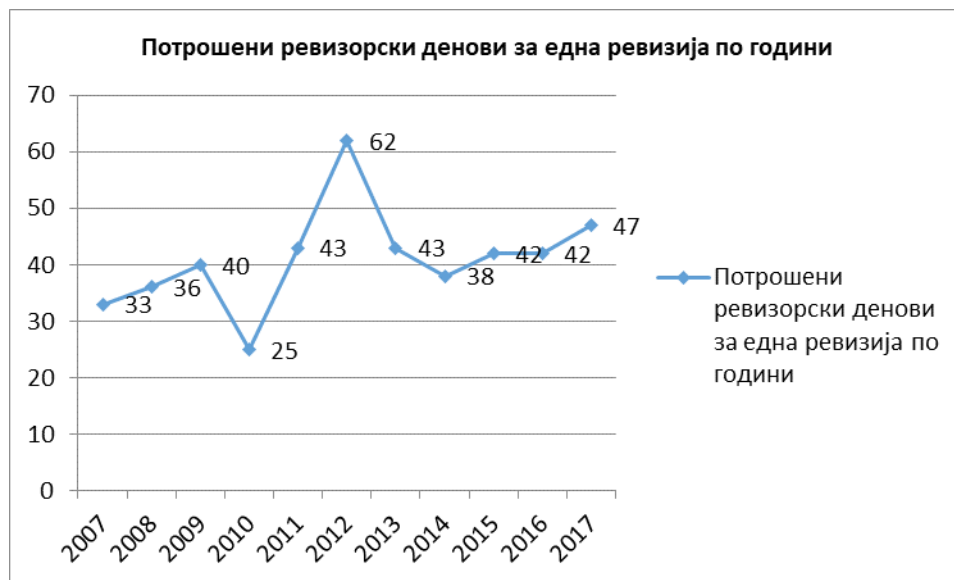

Дадените и реализираните препораки по години се прикажани на следниот графикон:

Единиците за внатрешна ревизија на локално ниво во 2017 година извршиле 154 ревизии за кои потрошиле 6.987 ревизорски денови, односно 47 ревизорски денови просечно.

Бројот на потрошени ревизорски денови за една ревизија по години е прикажан на следниот графикон:

3.2.2.1 Постигнат напредок во внатрешната ревизија на локално ниво во 2017 година во однос на претходната година

Од податоците во доставените годишни извештаи за функционирањето на внатрешната ревизија и евиденцијата во Централната единица за хармонизација, во 2017 година констатирано е следното:

- зголемување на бројот на внатрешни ревизори за 2,9 % (од 69 на 71);
- зголемување на бројот на општини кои доставиле извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија за 5,8 % (од 52 на 55);
- зголемување на бројот на планирани ревизии за 5,6% (од 178 на 188);
- зголемување на бројот на извршени ревизии за 11,6% (од 138 на 154)
- зголемување на бројот на дадени препораки од за 11, 9% (од 772 на 864) и
- зголемување на бројот на реализирани препораки за 0,9 процентни поени (од 50,7% на 51,6%);

3.2.2.2 Утврдени слабости во внатрешната ревизија на локално ниво во 2017 година во однос на претходната година

За 2017 година констатирани се следните слабости во воспоставувањето и функционирањето на внатрешната ревизија на локално ниво:

- намалување на процентот на извршени ревизии на успешност за 80% (од 15 на 3);
- неизвршување на ИТ ревизии;

- намалување на бројот на делумно реализирани препораки за 3 процентни поени (од 15,7% на 12,7%);
- зголемување на бројот на нереализирани препораки за 2,2 процентни поени (од 23,8% на 26%);
- зголемен е бројот на просечно потрошени ревизорски денови по ревизија од 42 на 47 денови;
- како и претходната, така и во оваа година не е планирана и не е извршена ниту една ревизија поврзана со програмите на ЕУ, иако 17 општини известиле дека користат средства од ЕУ и
- во 6 единици на локалната самоуправа¹³ внатрешните ревизори не ги извршуваат исклучиво работите на внатрешна ревизија.

4. ЦЕНТРАЛНА ЕДИНИЦА ЗА ХАРМОНИЗАЦИЈА

4.1. Реализирани активности на Централната единица за хармонизација во 2017 година

Најзначајните активности на Централната единица за хармонизација во 2017 година беа насочени кон спроведување на регулативата за јавна внатрешна финансиска контрола во правец на изградба на децентрализиран систем на управување со јавните средства преку давање овластувања и зајакнување на раководната одговорност како основен предуслов за развој на ФУК и внатрешната ревизија.

Во текот на 2017 година активностите на Централната единица за хармонизација беа фокусирани на координација и усогласување на развојот на овој систем во три области:

- соработка со клучните носители на буџетската реформа и реформата во јавната администрација, што ја вклучува соработката со секторите Трезор и Буџет и фондови во Министерството за финансии и Министерството за информатичко општество и администрација, како и соработка со Државниот завод за ревизија,
- продолжување на координацијата со буџетските корисници на централно и локално ниво и
- соработка со институциите вклучени во управување и спроведување на претпристапните фондови на ЕУ.

4.1.1. Соработка со клучни носители на буџетските реформи и реформата во јавната администрација

¹³ ЕЛС Гостивар, ЕЛС Аеродром, ЕЛС Делчево, ЕЛС Ѓорче Петров, ЕЛС Берово и ЕЛС Битола

Секторите Буџет и фондови, Трезор и Финансиски систем во Министерството за финансии дадоа свој придонес во подготовката на нацрт документот „Политики за јавна внатрешна финансиска контрола 2019-2021 година“ во делот на унапредување на процесот на ФУК.

Со Министерството за информатичко општество и администрација координирани се активностите во делот на создавање на организациони претпоставки за развој на ФУК преку примена на Уредбата за начелата за внатрешна организација на органите на државната управа, а поврзано со попрецизно дефинирање на надлежностите и одговорностите на поединечните учесници во процесот на стратешко планирање, обезбедување соодветен организационен статус на единиците за финансиски прашања чиј раководител директно одговара на функционерот кој раководи со органот и највисокиот раководен државен службеник, дефинирање на структурата на секторите за финансиски прашања (Одделение за буџетска координација, Одделение за буџетска контрола и Одделение за сметководство и плаќања) со оглед на нивната улога во координацијата во развојот на финансиското управување и контрола.

4.1.2. Координација на развојот на овој систем со буџетските корисници на централно и локално ниво

Во 2017 година организирани се работни средби и состаноци со раководителите и координаторите на единиците за финансиски прашања, како и раководителите на единиците за внатрешна ревизија на централно и локално ниво, со цел информирање за текот на активностите поврзани со развојот на ФУК и спроведувањето на регулативата.

4.1.3. Активности поврзани со поглавјето 32 - Финансиска контрола

За статусот и реализацијата на мерките и активностите во поглавјето 32 - Финансиска контрола редовно секој месец преку Секретаријатот за европски прашања се известува Владата на Република Македонија, а напредокот во ова поглавје е презентираан на Поткомитетот за економски и финансиски прашања и статистика одржан во Скопје на 7 и 8 мај 2017 година.

4.1.4. Меѓународна соработка и активности

Во соработка со СИГМА изготвен е нацрт документот “Политики за јавна внатрешна финансиска контрола 2019-2021 година“, кој до крајот на септември 2018 година ќе се достави до Владата на Република Македонија.

4.1.5. Соработка со професионални асоцијации

Соработка е остварена со Здружението на внатрешни ревизори на Република Македонија со чии претставници се организирани работни средби и семинари на кои се дискутирани теми од областа на актуелниот развој на внатрешната ревизија.

4.1.6. Соработка со Комисијата за спречување на корупцијата

Регионалната антикорупциска иницијатива (РАИ) во соработка со Централната единица за хармонизација организираше “Обука за проценка на ризикот од корупција во органите на

јавната власт во Република Македонија” која се одржа на 21 и 22 декември 2017 година во Скопје. На оваа обука учествуваа претставници од Комисијата за спречување на корупцијата од Република Македонија и претставници на истото тело од Србија, како и претставници на: Министерството за правда (надлежно за измени на регулативата), Управата за јавни приходи, Јавното обвинителство, Царинската управа и Министерството за финансии. Целта на работилницата беше размена на информации, искуства и знаења помеѓу земјите за прашања врзани со проценка на ризикот од корупција.

Соработката помеѓу Централната единица за хармонизација и Комисијата за спречување на корупцијата продолжи и во 2017 година на повеќе состаноци и работни средби на кои меѓу другото се дискутираше за концептот на интегритет кој се потпира на внатрешната ревизија и внатрешното креирање на прописи со цел да се откријат, управуваат и спречат ризиците од корупција.

4.2. Идни активности на Централната единица за хармонизација

Идните активности на Централната единица за хармонизација се насочени кон:

- донесување на документот Политики за јавна внатрешна финансиска контрола 2019-2021 година;
- донесување на Акциски план за развој на јавната внатрешна финансиска контрола за 2019-2021 година, со цел операционализација на документот Политики за јавна внатрешна финансиска контрола 2019-2021 година;
- донесување нов Закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор;
- донесување подзаконски акти врз основа на новиот закон;
- понатамошен развој на методологијата за работа во областа на ФУК и внатрешната ревизија;
- понатамошно зајакнување на координативната улога, која вклучува соработка со сите засегнати страни во развојот на овој систем, вклучувајќи ги буџетските корисници, Трезорот во Министерството за финансии, Државниот завод за ревизија, институциите вклучени во управувањето и спроведувањето на претпристапните фондови на ЕУ;
- следење на квалитетот на воспоставените системи на внатрешна финансиска контрола;
- организирање обуки за ФУК и внатрешна ревизија и
- јакнење на капацитетите на вработените во Централната единица за хармонизација.

5. ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Покрај постигнатиот напредок во развојот на системот за **финансиско управување и контрола**, неопходни се дополнителни напори за понатамошен развој и подобрување, особено во однос на:

- развој на стратешкото планирање, особено во делот на поврзување на стратешкото и годишното планирање со планирањето на ресурсите;
- примена на концептот на раководна одговорност, согласно кој раководителите ќе бидат отчетни за резултатите од својата работа само доколку им бидат доделени овластувања за донесување на одлуки, автономија и средства за остварување на очекуваните резултати;
- развивање на улогата на единиците за финансиски прашања во согласност со развојот на финансиското управување и контрола;
- развој на управувањето со ризици ;
- развој на контролните механизми особено во процесите од буџетскиот циклус, вклучувајќи го процесот на планирање, програмирање, изработка и реализација на буџетот/финансискиот план, како и во процесот на набавка и склучување договори со посебен акцент на развојот на претходната и дополнителната контрола;
- развој на системот на евиденција и известување, особено сметководствениот систем, со што ќе се обезбедат целосни податоци за расходите, приходите, имотот, обврските, а поради подобро планирање и извршување на буџетот, контрола на расходите, утврдување на можната заштеда, како и заради остварување на рационализација и ефикасност во работењето и
- воведување на извештаи за остварување на целите и постигнатите резултати.

Како посебна област се истакнува потребата за развој на координиран пристап во развојот на финансиското управување и контрола помеѓу буџетските корисници од прва и втора линија, односно помеѓу министерствата и агенциите, како и помеѓу единиците на локалната самоуправа и нивните буџетски корисници.

Со цел понатамошно усогласување на системот на јавна внатрешна финансиска контрола со развојот на буџетскиот систем, со реформите во јавната администрација, како и со развојот на овој систем за потребата на управување со фондовите на ЕУ, Централната единица за хармонизација ќе ја продолжи активната соработка со секторите во Министерството за финансии, Државниот завод за ревизија и Министерството за информатичко општество и администрација, како и со институциите вклучени во системот на управување и спроведување на претпристапните фондови на ЕУ.

И покрај напредокот во развојот на **внатрешната ревизија**, неопходни се дополнителни напори за понатамошен развој и подобрување, особено во однос на:

- утврдување нови критериуми за воспоставување на единици за внатрешна ревизија со цел нивно окрупнување,

- подобрување на квалитетот на ревизорските активности преку вршење на проверки од ЦЕХ и надворешни проценки на квалитетот на внатрешната ревизија;
- стимулирање внатрешната ревизија да спроведува посложени ревизии (успешност во реализација на програмите и проектите, јавни набавки, управување со имотот, ИТ ревизии, финансиски ревизии и ревизии поврзани со програмите на ЕУ и друго);
- организирање и спроведување на испит за стекнување на национален сертификат за внатрешен ревизор во јавниот сектор и
- ажурирање на прописите и методологијата во областа на внатрешната ревизија, вклучувајќи го развивањето на методологијата за вршење на надворешните проценки на квалитетот на ревизорските активности и изготвување нов Прирачник за внатрешна ревизија усогласен со најновите ИА Стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија во јавниот сектор.

Врз основа на изнесеното, Министерството за финансии предлага Владата на Република Македонија да го разгледа Годишниот извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2017 година и да го донесе следниот:

ЗАКЛУЧОК

Владата на Република Македонија го разгледа и усвои Годишниот извештај за функционирање на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2017 година како материјал за информирање.

ПРИЛОЗИ

1. Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои не доставиле Годишен финансиски извештај

Р.бр.	Име на институција
1	Комисија за верификација на фактите
2	Комисија за заштита од дискриминација
3	Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка
4	Уставен суд на Република Македонија
5	Секретаријат за спроведување на рамковен договор
6	Дирекција за заштита и спасување
7	Биро за застапување на РМ пред Европскиот суд за човекови права
8	Државен девизен инспекторат
9	Совет за јавни набавки
10	Државен завод за заштита на индустриска сопственост
11	Државен инспекторат за транспорт
12	Државен комунален инспекторат
13	Државен инспекторат за труд
14	Министерство за здравство
15	Државен инспекторат за локална самоуправа
16	Комисија за односи со верски заедници и религиозни групи

Р.бр.	Единица на локална самоуправа	Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Арачиново	11.	Ранковце
2.	Богданци	12.	Сарај
3.	Демир Капија	13.	Старо Нагоричане
4.	Карбинци	14.	Студеничани
5.	Конче	15.	Теарце
6.	Липково	16.	Росоман
7.	Маврово и Ростуше	17.	Кривогаштани
8.	Неготино		
9.	Ново Село		
10.	Петровец		

2. Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат основано посебна единица за финансиски прашања

Р.бр.	Име на институција
1	Комисија за заштита од дискриминација
2	Секретаријат за спроведување на рамковниот договор
3	Инспекциски совет
4	Дирекција за заштита и спасување
5	Управа за финансиска полиција
6	Државен девизен инспекторат
7	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
8	Државен инспекторат за техничка инспекција
9	Државен инспекторат за животна средина
10	Државен комунален инспекторат
11	Државен инспекторат за труд
12	Државен, санитарен и здравствен инспекторат
13	Биро за застапување на РМ пред Европскиот суд за човекови права

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1	Арачиново
2	Велес
3	Врапчиште
4	Градско
5	Дебарца
6	Долнени
7	Желино
8	Зелениково
9	Зрновци
10	Кавадарци
11	Карбинци
12	Кочани
13	Крива Паланка
14	Неготино
15	Охрид
16	Петровец
17	Сарај
18	Струмица
19	Студеничани

3.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено раководители на единиците за финансиски прашања

Р.бр.	Име на институција
1.	Комисија за заштита на конкуренција
2.	Регулаторна комисија за домување
3.	Комисија за заштита од дискриминација
4.	Уставен суд на РМ
5.	Државно правобранителство на РМ
6.	Секретаријат за спроведување на рамковниот договор
7.	Агенција за управување со одземен имот
8.	Инспекциски совет
9.	Дирекција за безбедност на класифицирани информации
10.	Дирекција за заштита и спасување
11.	Државен девизен инспекторат
12.	Агенција за промоција и поддршка на туризмот
13.	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
14.	Државен инспекторат за техничка инспекција
15.	Државен завод за заштита на индустриска сопственост
16.	Државен инспекторат за животна средина
17.	Државен инспекторат за транспорт
18.	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
19.	Државен комунален инспекторат
20.	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
21.	Државен инспекторат за земјоделство
22.	Државен инспекторат за шумарство и ловство
23.	Државен инспекторат за труд
24.	Министерство за образование и наука

25.	Национална агенција за европски образовни програми и мобилност
26.	Министерство за информатичко општество и администрација
27.	Државен, санитарен и здравствен инспекторат
28.	Државен инспекторат за локална самоуправа
29.	Комисија за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер
30.	Комисија за односи со верските заедници и религиозни групи
31.	Биро за регионален развој
32.	Судски совет на РМ
33.	Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка
34.	Биро за застапување на РМ пред европскиот суд за човекови права

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Струмица
2.	Боговиње
3.	Конче
4.	Македонска Каменица
5.	Арачиново
6.	Дојран
7.	Ново село
8.	Аеродром
9.	Брвеница
10.	Велес
11.	Виница
12.	Врапчиште
13.	Гевгелија

14.	Крива Паланка
15.	Свети Николе
16.	Чучер – Сандево
17.	Градско
18.	Неготино
19.	Пехчево
20.	Вевчани
21.	Зелениково
22.	Зрновци
23.	Карбинци
24.	Петровец
25.	Пласница
26.	Студеничани
27.	Сарај
28.	Шуто Оризари
29.	Долнени
30.	Дебарца
31.	Кавадарци
32.	Кочани
33.	Охрид
34.	Чаир
35.	Бутел
36.	Чешиново - Облешево

4.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено лице задолжено за неправилности

Р.бр.	Име на институција
1.	Совет за унапредување и надзор на ревизијата
2.	Комисија за заштита од дискриминација
3.	Уставен суд на Република Македонија
4.	Секретаријат за спроведување на рамковниот договор
5.	Агенција за управување со одземен имот
6.	Државен девизен инспекторат
7.	Државен инспекторат за техничка инспекција
8.	Државен инспекторат за животна средина
9.	Државен комунален инспекторат
10.	Државен инспекторат за труд
11.	Државен, санитарен и здравствен инспекторат
12.	Државен инспекторат за локална самоуправа

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Велес
2.	Гевгелија
3.	Долнени
4.	Зелениково
5.	Зрновци
6.	Карбинци
7.	Кичево
8.	Крива Паланка
9.	Липково
10.	Охрид
11.	Сарај

12.	Сопиште
13.	Струмица
14.	Студеничани
15.	Тетово

5.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат назначено одговорен сметководител

Р.бр.	Име на институција
1.	Совет за унапредување и надзор на ревизија
2.	Уставен суд на Република Македонија
3.	Управа за финансиска полиција
4.	Државен девизен инспекторат
5.	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
6.	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
7.	Државен комунален инспекторат
8.	Државен инспекторат за труд
9.	Државен, санитарен и здравствен инспекторат

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Арачиново
2.	Боговиње
3.	Вевчани
4.	Дојран
5.	Зелениково
6.	Зрновци
7.	Карбинци
8.	Конче
9.	Кратово
10.	Могила
11.	Неготино
12.	Новаци
13.	Ново Село
14.	Петровец
15.	Ранковце
16.	Сарај
17.	Сопиште
18.	Студеничани
19.	Шуто Оризари

6.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат донесено Стратегија за управување со ризици

Р.бр.	Име на институција
1.	Собрание на Република Македонија
2.	Државен завод за ревизија
3.	Државна изборна комисија
4.	Комисија за заштита на конкуренцијата
5.	Регулаторна комисија за домување
6.	Комисија за заштита од дискриминација
7.	Уставен суд на Република Македонија
8.	Служба за општи и заеднички работи
9.	Секретаријат за спроведување на рамковен договор
10.	Агенција за управување со одземен имот
11.	Министерство за одбрана
12.	Дирекција за заштита и спасување
13.	Управа за водење на матичните книги
14.	Дирекција за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати
15.	Државен девизен инспекторат
16.	Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Македонија
17.	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
18.	Државен пазарен инспекторат
19.	Министерство за животна средина и просторно планирање и води
20.	Државен инспекторат за животна средина
21.	Државен комунален инспекторат
22.	Министерство за здравство
23.	Државен инспекторат за локална самоуправа
24.	Агенција за иселеништво
25.	Државен архив на Република Македонија
26.	Македонска академија на науките и уметностите
27.	Биро за регионален развој
28.	Судски совет на Република Македонија
29.	Јавно обвинителство на Република Македонија

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Арачиново
2.	Богданци
3.	Боговиње
4.	Босилово
5.	Брвеница
6.	Василево
7.	Велес
8.	Врапчиште
9.	Гевгелија
10.	Градско
11.	Дебар
12.	Дебарца
13.	Делчево
14.	Демир Капија
15.	Демир Хисар

16.	Дојран
17.	Долнени
18.	Желино
19.	Зелениково
20.	Зрновци
21.	Кавадарци
22.	Кисела Вода
23.	Кичево
24.	Конче
25.	Липково
26.	Лозово
27.	Маврово и Ростуше
28.	Македонска Каменица
29.	Могила
30.	Неготино
31.	Новаци
32.	Ново Село
33.	Пехчево
34.	Пласница
35.	Радовиш
36.	Ранковце
37.	Росоман
38.	Сарај
39.	Свети Николе
40.	Сопиште
41.	Старо Нагоричани
42.	Студеничани
43.	Теарце
44.	Тетово
45.	Чаир
46.	Чашка

7.Преглед на субјекти од централно и локално ниво кои немаат изготвено Регистар на ризици

Р.бр.	Име на институција
1.	Кабинет на претседателот на Република Македонија
2.	Собрание на Република Македонија
3.	Државен завод за ревизија
4.	Државна изборна комисија
5.	Комисија за заштита на конкуренцијата
6.	Регулаторна комисија за домување
7.	Комисија за заштита од дискриминација
8.	Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка
9.	Уставен суд на Република Македонија
10.	Генерален секретаријат на Влада на Република Македонија
11.	Служба за општи и заеднички работи
12.	Секретаријат за спроведување на рамковен договор
13.	Агенција за управување со одземен имот
14.	Министерство за одбрана
15.	Дирекција за заштита и спасување
16.	Министерство за внатрешни работи
17.	Управа за водење на матичните книги
18.	Управа за финансиска полиција
19.	Дирекција за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати
20.	Државен девизен инспекторат
21.	Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Македонија
22.	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
23.	Државен пазарен инспекторат
24.	Државен инспекторат за техничка инспекција
25.	Државен завод за заштита на индустриска сопственост
26.	Министерство за животна средина и просторно планирање и води
27.	Државен инспекторат за животна средина
28.	Државен инспекторат за транспорт
29.	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
30.	Државен комунален инспекторат
31.	Државен инспекторат за труд
32.	Министерство за здравство
33.	Државен инспекторат за локална самоуправа
34.	Агенција за иселеништво
35.	Комисија за односи со верски заедници и религиозни групи
36.	Државен архив на Република Македонија
37.	Македонска академија на науките и уметностите
38.	Биро за регионален развој
39.	Судски совет на Република Македонија
40.	Јавно обвинителство на Република Македонија
41.	Агенција за вработување на Република Македонија
42.	Биро за развој на образованието

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Арачиново
2.	Битола

3.	Богданци
4.	Боговиње
5.	Босилово
6.	Брвеница
7.	Василево
8.	Велес
9.	Виница
10.	Врапчиште
11.	Гевгелија
12.	Градско
13.	Дебар
14.	Дебарца
15.	Делчево
16.	Демир Капија
17.	Демир Хисар
18.	Дојран
19.	Долнени
20.	Желино
21.	Зелениково
22.	Зрновци
23.	Кавадарци
24.	Кисела Вода
25.	Кичево
26.	Конче
27.	Крива Паланка
28.	Липково
29.	Лозово
30.	Маврово и Ростуше
31.	Македонска Каменица
32.	Могила
33.	Неготино
34.	Новаци
35.	Ново Село
36.	Петровец
37.	Пехчево
38.	Пласница
39.	Радовиш
40.	Ранковце
41.	Росоман
42.	Сарај
43.	Свети Николе
44.	Сопиште
45.	Старо Нагоричани
46.	Струга
47.	Студеничани
48.	Теарце
49.	Тетово
50.	Чашка
51.	Чучер Сандево
52.	Штип

8. Преглед на институции од централно и локално ниво кои не доставиле Правилник за начинот на спроведување внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување на плаќања

Р.бр.	Институција
1.	Кабинет на претседателот на Република Македонија
2.	Собрание на Република Македонија
3.	Државен завод за ревизија
4.	Државна комисија за спречување на корупција
5.	Државна изборна комисија
6.	Комисија за заштита на конкуренцијата
7.	Комисија за заштита од дискриминација
8.	Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка
9.	Уставен суд на Република Македонија
10.	Генерален секретаријат на Влада на Република Македонија
11.	Служба за општи и заеднички работи
12.	Секретаријат за законодавство
13.	Секретаријат за европски прашања
14.	Секретаријат за спроведување на рамковен договор
15.	Агенција за управување со одземен имот
16.	Инспекциски совет
17.	Министерство за одбрана
18.	Дирекција за безбедност на класифицирани информации
19.	Дирекција за заштита и спасување
20.	Министерство за внатрешни работи
21.	Управа за водење на матичните книги
22.	Биро за застапување на РМ пред европскиот суд за човекови права
23.	Министерство за финансии
24.	Царинска управа на Република Македонија
25.	Агенција за стоковни резерви
26.	Управа за финансиска полиција
27.	Дирекција за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати
28.	Државен девизен инспекторат
29.	Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Македонија
30.	Државен завод за заштита на индустриска сопственост
31.	Државен инспекторат за животна средина
32.	Министерство за транспорт и врски
33.	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
34.	Државен комунален инспекторат
35.	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
36.	Државен инспекторат за земјоделство
37.	Државен инспекторат за труд
38.	Биро за развој на образованието
39.	Национална агенција за европски образовни програми и мобилност
40.	Агенција за млади и спорт
41.	Министерство за култура
42.	Министерство за здравство
43.	Државен инспекторат за локална самоуправа

44.	Агенција за иселеништво
45.	Државен архив на Република Македонија
46.	Македонска академија на науките и уметностите
47.	Биро за регионален развој
48.	Судски совет на Република Македонија
49.	Јавно обвинителство на Република Македонија
50.	Фонд за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Арачиново
2.	Битола
3.	Богданци
4.	Боговиње
5.	Босилово
6.	Брвеница
7.	Бутел
8.	Валандово
9.	Василево
10.	Велес
11.	Врапчиште
12.	Гевгелија
13.	Ѓорче Петров
14..	Гостивар
15.	Градско
16.	Дебар
17.	Дебарца
18.	Делчево
19.	Демир Капија
20.	Долнени
21.	Желино
22.	Зелениково
23.	Зрновци
24.	Јегуновце
25.	Кавадарци
26.	Карпош
27.	Кисела Вода
28.	Кичево
29.	Конче
30.	Кратово
31.	Крива Паланка
32.	Кривогаштани
33.	Липково
34.	Лозово
35.	Маврово и Ростуше
36.	Македонска Каменица
37.	Могила
38.	Неготино
39.	Новаци
40.	Ново Село
41.	Пласница

42.	Прилеп
43.	Пробиштип
44.	Ранковце
45.	Росоман
46.	Сарај
47.	Свети Николе
48.	Сопиште
49.	Старо Нагоричани
50.	Струга
51.	Струмица
52.	Студеничани
53.	Теарце
54.	Тетово
55.	Центар Жупа
56.	Чашка

9.Преглед на институции на централно и локално ниво кои немаат назначено координатор за воспоставување на процесот за управување со ризици

Р.бр.	Институција
1.	Агенција за разузнавање
2.	Собрание на Република Македонија
3.	Државен завод за ревизија
4.	Државна изборна комисија
5.	Комисија за заштита на конкуренцијата
6.	Дирекција за заштита на личните податоци
7.	Регулаторна комисија за домување
8.	Совет за унапредување и надзор на ревизија
9.	Комисија за заштита од дискриминација
10.	Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка
11.	Уставен суд на Република Македонија
12.	Генерален секретаријат на Влада на Република Македонија
13.	Служба за општи и заеднички работи
14.	Секретаријат за спроведување на рамковен договор
15.	Агенција за остварување на правата на заедниците
16.	Агенција за управување со одземен имот
17.	Министерство за одбрана
18.	Дирекција за безбедност на класифицирани информации
19.	Дирекција за заштита и спасување
20.	Центар за управување со кризи
21.	Управа за водење на матичните книги
22.	Министерство за надворешни работи
23.	Царинска управа на Република Македонија
24.	Управа за финансиска полиција
25.	Дирекција за задолжителни резерви на нафта и нафтени деривати
26.	Државен девизен инспекторат
27.	Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Македонија
28.	Агенција за промоција и поддршка на туризмот

29.	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
30.	Државен пазарен инспекторат
31.	Државен инспекторат за техничка инспекција
32.	Државен завод за заштита на индустриска сопственост
33.	Државен инспекторат за животна средина
34.	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
35.	Државен комунален инспекторат
36.	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
37.	Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството Битола
38.	Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој
39.	Агенција за храна и ветеринарство на Република Македонија
40.	Државен инспекторат за земјоделство
41.	Државен инспекторат за шумарство и ловство
42.	Министерство за труд и социјална политика
43.	Државен инспекторат за труд
44.	Министерство за образование и наука
45.	Државен просветен инспекторат
46.	Агенција за млади и спорт
47.	Министерство за информатичко општество и администрација
48.	Државен управен инспекторат
49.	Министерство за култура
50.	Министерство за здравство
51.	Државен, санитарен и здравствен инспекторат
52.	Државен инспекторат за локална самоуправа
53.	Агенција за иселеништво
54.	Комисија за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер
55.	Комисија за односи со верски заедници и религиозни групи
56.	Агенција за катастар на недвижности
57.	Државен завод за статистика
58.	Државен архив на Република Македонија
59.	Македонска академија на науките и уметностите
60.	Биро за регионален развој
61.	Судски совет на Република Македонија
62.	Јавно обвинителство на Република Македонија
63.	Народен правобранител
64.	Фонд за здравствено осигурување на Македонија
65.	Агенција за вработување на Република Македонија

Р.бр.	Единица на локална самоуправа
1.	Арачиново
2.	Берово
3.	Битола
4.	Богданци
5.	Боговиње
6.	Босилово
7.	Брвеница
8.	Бутел
9.	Валандово

10.	Василево
11.	Вевчани
12.	Велес
13.	Виница
14.	Врапчиште
15.	Гази Баба
16.	Гевгелија
17.	Ѓорче Петров
18.	Гостивар
19.	Градско
20.	Дебар
21.	Дебарца
22.	Делчево
23.	Демир Капија
24.	Демир Хисар
25.	Дојран
26.	Долнени
27.	Желино
28.	Зелениково
29.	Зрновци
30.	Илинден
31.	Јегуновце
32.	Кавадарци
33.	Карбинци
34.	Карпош
35.	Кисела Вода
36.	Кичево
37.	Конче
38.	Кратово
39.	Крива Паланка
40.	Кривогаштани
41.	Крушево
42.	Куманово
43.	Липково
44.	Лозово
45.	Маврово и Ростуше
46.	Македонска Каменица
47.	Могила
48.	Неготино
49.	Новаци
50.	Ново Село
51.	Охрид
52.	Пехчево
53.	Пласница
54.	Прилеп
55.	Пробиштип
56.	Радовиш
57.	Ранковце
58.	Ресен
59.	Росоман

60.	Сарај
61.	Свети Николе
62.	Сопиште
63.	Старо Нагоричани
64.	Струга
65.	Студеничани
66.	Теарце
67.	Тетово
68.	Центар
69.	Центар Жупа
70.	Чаир
71.	Чашка
72.	Чешиново - Облешево
73.	Чучер Сандево
74.	Штип

10.Преглед на институции на централно и локално ниво кои не доставиле Годишен извештај за внатрешна ревизија

Р.бр.	Име на институција
1.	Кабинет на претседателот на Република Македонија
2.	Државна изборна комисија
3.	Комисија за заштита на конкуренцијата
4.	Комисија за верификација на фактите
5.	Регулаторна комисија за домување
6.	Комисија за заштита од дискриминација
7.	Државна комисија за одлучување во управна постапка од работен однос во втор степен
8.	Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка
9.	Уставен суд на Република Македонија
10.	Секретаријат за законодавство
11.	Секретаријат за спроведување на рамковен договор
12.	Дирекција за заштита и спасување
13.	Министерство за правда
14.	Управа за извршување на санкции
15.	Управа за водење на матичните книги
16.	Биро за застапување на РМ пред европскиот суд за човекови права
17.	Државен девизен инспекторат
18.	Совет за јавни набавки
19.	Агенција за промоција и поддршка на туризмот
20.	Дирекција за технолошки индустриски развојни зони
21.	Државен пазарен инспекторат
22.	Државен инспекторат за техничка инспекција

23.	Државен инспекторат за животна средина
24.	Државен инспекторат за транспорт
25.	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
26.	Државен комунален инспекторат
27.	Државен инспекторат за труд
28.	Биро за развој на образованието
29.	Државен санитарен и здравствен инспекторат
30.	Министерство за локална самоуправа
31.	Државен инспекторат за локална самоуправа
32.	Агенција за иселеништво
33.	Биро за судски вештачења
34.	Јавно обвинителство на Република Македонија

Р. бр.	Институција
35.	Општина Чаир
1.	Општина Карбинци
2.	Општина Охрид
3.	Општина Кичево
4.	Општина Арачиново
5.	Општина Богданци
6.	Општина Босилово
7.	Општина Брвеница
8.	Општина Василево
9.	Општина Гевгелија
10.	Општина Дебарца
11.	Општина Демир Капија
12.	Општина Карпош
13.	Општина Конче
14.	Општина Липково
15.	Општина Маврово и Ростуше
16.	Општина Неготино
17.	Општина Ново Село
18.	Општина Петровец
19.	Општина Пласница
20.	Општина Ранковце
21.	Општина Сарај
22.	Општина Старо Нагоричане
23.	Општина Студеничани
24.	Општина Теарце
25.	Општина Дојран